

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มนุษยสังคมศาสตร์

Journal of Humanities and Social Sciences ManuSangkhomSart

Harmony of Destiny
ZODIAC

ISSN xxxx-xxxx (Online)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2567)

Volume 2 Number 3 (September - December 2024)

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์

ManuSangkhomSart:

Journal of Humanities and Social Sciences

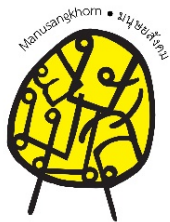
เจ้าของโดย

บริษัท โนสเคป จำกัด

(Knowscape Co.,Ltd)

ISSN 0000-0000 (Online)

วารสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงานตามกรอบและหลักเกณฑ์คุณภาพของ TCI กำหนด

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์

ManuSangkhomSart: Journal of Humanities and Social Sciences

ISSN

000-0000-0

เจ้าของโดย

บริษัท โนสเคป จำกัด (Knowscape Co.,Ltd)

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา เชื้อทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บรรณาธิการ

ดร.ณัฐธัญ อินทร์คง

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตร อินทร์คง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เหล่าวานิช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี

วิทยาลัยเพาะช่าง

รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชฎาลัมพ์ เหล่าวานิช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนูญ โต๊ะอาจ

มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมรัมย์ วิจิตรกุลเกษม

มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติธัช สุนทรภัก

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน นาคี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิช นักปี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ เกื้อบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ อินทนิเวศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ช่างสาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กองจัดทำวารสาร

นางสาวจิตติมาพร เสรีมาศพันธุ์

นางสาวพัชรินทร์ ร่มโพธิ์ขึ้น

และเผยแพร่

นางสาวปิ่นรัก ร่มโพธิ์ขึ้น

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายชินทร์ ลีมรังสี

พิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจรรยา สมบัติธีระ

กฤตนันท์ วรรณสิญจน์ (ในจิต)

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ บริษัท โนสเคป จำกัด (Knowscape Co.,Ltd)

เลขที่ 1291/1 ถนนประชาชื่น วงศ์สว่าง บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800

โทร. 08-9795-5779 E-mail: knowscape2023@gmail.com

กองบรรณาธิการทรงไว้ซึ่งสิทธิในการพิจารณาและตัดสินใจการตอบรับตีพิมพ์ลงในวารสาร ทศณะและความเห็นดังปรากฏในบทความต่าง ๆ ภายในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน กองบรรณาธิการ ไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ผู้ประสงค์จะนำบทความหรือสิ่งอื่นใดที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ จำต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการ และผู้เขียนบทความนั้น ๆ

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์ (ManuSangkhomSart: Journal of Humanities and Social Sciences) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการร่วมเผยแพร่ผลงานบทความวิจัย และบทความวิชาการ ทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์เปิดรับสมัครบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์โดยสาธารณะ กำหนดการเผยแพร่ราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอองค์ความรู้ ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นความคิดริเริ่มและนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา การบริหารธุรกิจ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การแสดง วัฒนธรรม และสหวิทยาการอื่น ๆ เป็นต้น

แม้ว่าวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ จะเป็นวารสารหน้าใหม่แต่มีความพยายามและความตั้งใจอย่างสูงยิ่งที่จะร่วมพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้านวิชาการให้มีมาตรฐานและสอดคล้องต่อจริยธรรมการตีพิมพ์และเผยแพร่ อย่างเคร่งครัด จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านที่สนใจจะให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

ดร.ณัฐธัญ อินทร์คง

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ก
สารบัญ	ข
1. กระบวนการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ: กรณีศึกษาการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สุรชาติ พุทธิมา	1-12
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พรพิทักษ์ รสทองคำ, พิชญ์พันธุ์ จันทน์น้อย, พิศาล นุชจันทร์, มรกต ศรีสมยศ, ยุทธนา ทับเที่ยงทอง, สกักรพร เขาวนชัย	13-24
3. ภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านกวีนิพนธ์ (พ.ศ.2562-2565) ณัฐสุดา สุตหาล้า , มารศรี สอทิพย์	25-44
4. บทวิเคราะห์บทประพันธ์ “อัสตูเรียส” โดยอิชาค อัลเบนิส วริศรา ไรจนาบุดร	45-50
5. บทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ายุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง เฉลิมศักดิ์ บุตรพวง ทุน อี ซอว์ ธนชาติ เกิดเกรียงไกร	51-60
รายละเอียดวารสาร	
แบบฟอร์มการเขียนบทความ	

กระบวนการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ: กรณีศึกษาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

THE PROCESS OF CONVERTING DATA INTO INFORMATION: A CASE STUDY OF
THE MEETING OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES TO CONSIDER THE
EXPENDITURE BUDGET BILL FOR THE FISCAL YEAR 2024

สุรชาติ พุทธิมา*

Surachart Putthima*

*คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

E-mail: Surachart_put@cmru.ac.th

Received : November 19, 2024

Revised : December 30, 2024

Accepted : December 31, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงบทบาทของข้อมูลและสารสนเทศซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ ข้อมูลจำเป็นต้องได้รับการประมวลผล วิเคราะห์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้เป็นสารสนเทศที่เหมาะสมซึ่งช่วยให้ผู้ที่ได้รับสารสนเทศมองเห็นภาพรวมและข้อมูลเชิงลึกของประเด็นต่าง ๆ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อรับหรือไม่รับหลักการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งนี้ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ถูกกำหนดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ 3-5 มกราคม พ.ศ. 2567 โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคฝ่ายค้านหน้าที่หลักในการตรวจสอบและอภิปรายการจัดสรรงบประมาณว่าเป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาหรือไม่ พรรคก้าวไกลในฐานะแกนนำของพรรคฝ่ายค้านมีกระบวนการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อประกอบการอภิปราย ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกข้อมูลหรือการทำความเข้าใจข้อมูล โดยการเลือกใช้เฉพาะข้อมูลที่สำคัญที่นำเข้าสู่วิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel เป็นเครื่องมือช่วยในวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 การแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมใช้งาน โดยจัดการ จัดกลุ่ม กลั่นกรอง วิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวตามประเด็นที่ได้รับมอบหมายและนำเสนอเป็นอินโฟกราฟิก ขั้นตอนที่ 4 การใช้สารสนเทศในการวางแผนและตัดสินใจ โดยนำเสนอข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ก่อนเข้าสู่กระบวนการในขั้นต่อไป และขั้นตอนที่ 5 การทบทวนและปรับปรุงสารสนเทศ โดยมีการสรุปภาพรวมของการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567

คำสำคัญ: กระบวนการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ABSTRACT

This article mentions the role of data and information which are crucial elements in the operation of organizations at the local, national, and international levels. Data needs to be processed, analyzed, and structured to become suitable information, allowing the recipient to see the overview and insight of various issues. Members of the House of Representatives and the Senate are obliged to consider the bill together to accept or reject the bill. Therefore, it is necessary to use information related to budget allocation as an essential part of the annual expenditure budget bill consideration. The House of Representatives convened to consider the expenditure budget bill for the fiscal year 2024, scheduled for January 3-5, 2024. Members of the House of Representatives belonging to the opposition party have the main duty to examine and discuss budget allocations to determine whether they are following the policies that the government has announced at the parliamentary meeting or not. Move Forward Party, as the mainstay of the opposition party, has a process of transforming data into information for discussion. This process includes Step 1: data selection or cleanup, with only sensitive data imported into the data analysis program selected. Step 2: Using data analysis tools, such as Microsoft Excel. Step 3: Transforming data into ready-to-use information by organizing, grouping, screening, and analyzing such data according to assigned issues and presenting them as infographics. Step 4: Using information in planning and decision-making, suggesting recommendations to the Cabinet on amendments to the Annual Expenditure Budget Bill. Step 5: Review and improve the information. An overview of the Expenditure Budget Bill for the fiscal year 2024 was presented at the end of the meeting.

Keywords: Process of Converting Data into Information, Meeting of the House of Representatives, Expenditure Budget Bill

บทนำ

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ถูกกำหนดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ 3-5 มกราคม พ.ศ.2567 ณ ห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชั้น 2 อาคารรัฐสภา ซึ่งเป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 1 ครั้งที่ 5 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่ 2) เป็นพิเศษ โดยนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งมีหลักการและเหตุผล คือ เป็นการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เป็นจำนวนไม่เกิน 3,480,000,000,000 บาท สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของหน่วยรับงบประมาณ เป็นจำนวน 3,361,638,869,500 บาท เพื่อชดใช้เงินคงคลัง เป็นจำนวน 118,361,130,500 บาท เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณได้มีกรอบวงเงินงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2567) สำหรับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่รัฐบาลนำเสนอต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลตามที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยรัฐบาลได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ และฐานะทางการเงินการคลังของประเทศ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ถือเป็นกฎหมายที่ต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา โดยผ่านกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ จึงจะใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ ซึ่งพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินมีลักษณะพิเศษกว่ากฎหมายฉบับอื่น ๆ ในด้านเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาและวิธีการพิจารณาบางประการ โดยมีขั้นตอนและกระบวนการพิจารณา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.) ดังนี้

ขั้นตอนการพิจารณาขอความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ

คณะรัฐมนตรี → **สภาผู้แทนราษฎร**

วาระที่ 1
สภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 168 วรรค 1, 2) ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่าง พ.ร.บ. มาถึงสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่เสร็จภายในกำหนด ถือว่าให้ความเห็นชอบ

ไม่รับหลักการ ร่าง พ.ร.บ. ตกไป
รับหลักการ พิจารณาต่อไป

ตามขบขช.รม.เมื่อประเพณีที่เคยปฏิบัติมีารัฐบาลต่อสภาออกเพื่อตั้งรัฐบาลใหม่ เสนองบประมาณฯ เข้ามาสภาผู้แทนฯ อีกครั้ง

วาระที่ 2
ชั้นกรรมาธิการ (มาตรา 168 วรรค 5) สมาชิกผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพื่อเติมรายการหรือจำนวนในรายการที่มีได้แต่อาจแปรญัตติในพหุประสงค์หรือตัดตอนรายการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีใช้รายการจ่ายตามข้อผูกพันดังนี้ 1. เงินส่งใช้หนี้เงินกู้ 2. ดอกเบี้ยเงินกู้ 3. เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย ในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายของรัฐสภาศาล และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญสามารถเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการได้โดยตรง

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่าง พ.ร.บ. แล้ว ให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้อเท็จจริงและรายงานความเห็นชอบต่อประธานวุฒิสภาภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่าง พ.ร.บ. จากสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาในชั้นกรรมาธิการนี้ไม่มีการแปรญัตติ

เห็นชอบ
ส่งให้วุฒิสภา

ไม่เห็นชอบ
ร่าง พ.ร.บ. ตกไป

วุฒิสภา
วุฒิสภาต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายใน 20 วันนับแต่วันที่ได้รับร่าง พ.ร.บ. มาถึงวุฒิสภาโดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ ก็ได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ (มาตรา 168 วรรค 3)

วุฒิสภาเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมา หรือเมื่อพ้น 90 วัน แล้วมิได้พระราชทานคืนมา (มาตรา 151)

วุฒิสภา
ปรึกษาร่าง พ.ร.บ. นั้นใหม่ หากยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ของทั้งสองสภา (มาตรา 151)

พระมหากษัตริย์
พระปรมากิโย

พระมหากษัตริย์มีได้ทรงลงพระปรมากิโยภายใน 30 วัน ให้ นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาบังคับใช้เป็นกฎหมาย (มาตรา 150)

พระมหากษัตริย์

นายกรัฐมนตรี (มาตรา 150) นำขึ้นทูลเกล้าฯ ภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่าง พ.ร.บ. จากวุฒิสภา

สภาผู้แทนราษฎรยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที (มาตรา 148 วรรค 2)

ส่งร่าง พ.ร.บ. คืนสภาผู้แทนราษฎร

เห็นชอบ มาตรา 147 (1)
ไม่เห็นชอบ มาตรา 147 (2)

ภาพที่ 1: ขั้นตอนและกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ที่มา: (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.)

1) การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร (สส.) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือเป็นที่มาแห่งการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ จะต้องกระทำเป็น 3 วาระ ดังนี้

1.1) วาระที่หนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

1.2) วาระที่สอง เป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ซึ่งสามารถแบ่งการพิจารณา ได้เป็น 2 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนแรกเป็นการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ ขั้นตอนที่สองเป็นการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

1.3) วาระที่สาม เป็นการพิจารณาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณโดยไม่มีการอภิปราย ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้นก็ป็นอันตกไป แต่หากสภาผู้แทนราษฎรมีมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

2) การพิจารณาของวุฒิสภา (สว.) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณโดยวุฒิสภามีการพิจารณาที่แตกต่างจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยทั่วไป ซึ่งจะไม่กำหนดการพิจารณาเป็น 3 วาระ แต่จะมีกระบวนการพิจารณา คือ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณแล้ว วุฒิสภาก็มีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนตามที่ประชุมวุฒิสภากำหนดเพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยคณะกรรมการวิสามัญคณะนี้จะพิจารณาศึกษาตามไปพร้อม ๆ กับคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร จากนั้นเมื่อวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณจากสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาก็ต้องส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของวุฒิสภาเป็นการด่วน และให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาและรายงานความเห็นต่อประธานวุฒิสภา ให้แล้วเสร็จภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้น ซึ่งวุฒิสภาก็จะพิจารณาและลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้เท่านั้น แต่จะพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมไม่ได้ โดยวุฒิสภาก็ต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณโดยพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา หากวุฒิสภาไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวนั้นให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น

3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อร่างพระราชบัญญัติได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้บังคับใช้เป็นกฎหมายได้ ตามมาตรา 150 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่เสร็จภายในกำหนดถือว่าให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ หากสภาผู้แทนราษฎรไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติก็เป็นอันตกไป แต่หากสภาผู้แทนราษฎรรับหลักการร่างพระราชบัญญัติก็จะถูกนำเข้ารับการพิจารณาต่อไปในชั้นกรรมาธิการวิสามัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.)

สำหรับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ถูกกำหนดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ 3-5 มกราคม พ.ศ.2567 บทบาทสำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสังกัดพรรคฝ่ายค้านที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งน้อยหรือไม่ได้เข้าร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล คือ การอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากหน้าที่หลักของพรรคฝ่ายค้าน คือ การตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลโดยต้องชี้ข้อบกพร่องในการดำเนินงานของรัฐบาล คอยท้วงติงคัดค้านการกระทำที่ไม่ชอบหรือขัดต่อมติของมหาชน และควบคุมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อที่สภาผู้แทนราษฎรตลอดจนยังยั้งมิให้รัฐบาลใช้อำนาจเกินขอบเขต (สถาบันพระปกเกล้า, ม.ป.ป.) ซึ่งพรรคร่วมฝ่ายค้านในรัฐบาลปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคก้าวไกล พรรคประชาธิปัตย์ พรรคไทยสร้างไทย พรรคเป็นธรรม พรรคใหม่พรรคประชาธิปัตย์ใหม่ และพรรคครูไทยเพื่อประชาชน (ไทยพีบีเอส, 2566) ทั้งนี้ พรรคก้าวไกลซึ่งเป็นแกนนำพรรคร่วมฝ่ายค้านมุ่งเน้นการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในประเด็น 4 วิฤตของประเทศ ได้แก่ เศรษฐกิจปากท้อง สิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำ และทรัพยากรมนุษย์ (ไทยพีบีเอส, 2567) โดยได้จัดกลุ่มประเด็นที่สำคัญดังกล่าวออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคง ด้านสังคม ส่วนฝ่ายรัฐบาลซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีนั้นก็มีหน้าที่ในการตอบข้อซักถามและอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ตนรับผิดชอบ

ภาพที่ 2: การจัดกลุ่มประเด็นเพื่อดำเนินการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของพรรคก้าวไกล
ที่มา: (พรรคก้าวไกล, 2567ก)

กระบวนการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ

ข้อมูล (Data) และสารสนเทศ (Information) เป็นคำที่คนส่วนใหญ่มักใช้ปะปนกัน แต่ถ้าหากพิจารณาตามความหมายแล้วทั้งสองคำนี้มีความหมายต่างกัน ทั้งนี้ ข้อมูลหรือข้อมูลดิบ หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้ที่ยังไม่ได้รับการจัดการ จัดรูปแบบ โดยอาจเป็นได้ทั้งข้อความ ตัวเลข ภาพ เสียง สัญลักษณ์ ฯลฯ ส่วนสารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การจัดการ การจัดเรียง การกลั่นกรอง การกำหนดรูปแบบเป็นชุดข้อมูล (Data collection) ที่ประกอบรวมกับบริบท (Context) หรือผ่านการให้ความหมายจึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

จากนิยามของข้อมูลและสารสนเทศข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าสารสนเทศเป็นผลลัพธ์ของข้อมูล เนื่องจากข้อมูลเป็น “ปัจจัยนำเข้า” (Input) เมื่อข้อมูลผ่านกระบวนการบางอย่างแล้วก็จะได้ “ผลผลิต” (Output) ออกมาในหลากหลายรูปแบบ เช่น รายงานสรุป ตารางสถิติ หรือ ข้อความในหมวดหมู่ แผนผัง แผนภาพ ฯลฯ ดังนั้น หากไม่มีข้อมูลหรือข้อมูลดิบเป็นปัจจัยนำเข้าก็ไม่สามารถสร้างสารสนเทศขึ้นมาได้

กระบวนการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์นั้น ผู้รับผิดชอบจะต้องนำข้อมูลมาจัดการจัดเก็บ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยมีกระบวนการสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การคัดเลือกข้อมูลหรือการทำความสะอาดข้อมูล เพื่อจัดเก็บเฉพาะข้อมูลที่มีประโยชน์หรือจำเป็นก่อนการคัดเลือกข้อมูลต้องมีการนิยามข้อมูลที่มีประโยชน์ก่อน เช่น ต้องการหาคำตอบอะไร แล้วข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ได้คำตอบหรือไม่ ข้อมูลที่ต้องการมีความสมเหตุสมผลหรือไม่และสามารถอ้างอิงได้หรือไม่ แต่ในขณะเดียวกันหากใช้วิธีการดึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นหรือใช้ข้อมูลจากระบบที่ตั้งค่าไว้ก่อนแล้ว จึงไม่สามารถเลือกข้อมูลได้อย่างเต็มที่จะใช้การทำความสะอาดข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและถูกต้องเท่านั้นที่จะสามารถสะท้อนสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว

2. การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการใช้โปรแกรมประยุกต์ในการจัดการกับข้อมูลเพื่อแปลงข้อมูลดิบที่มีอยู่ให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ไม่ว่าจะเป็นรายงาน สรุปข้อมูล หรือเพื่อให้ข้อมูลกลายเป็นชุดข้อมูลที่พร้อมใช้ประโยชน์ที่ช่วยทำให้ผู้ใช้สามารถมองเห็นข้อมูลเชิงลึกได้

3. การแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมใช้งาน โดยการจัดการข้อมูลเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นการประมวลผลวิเคราะห์ จัดโครงสร้าง รวมทั้งการให้ความหมายหรือการใส่บริบท เพื่อหาแนวโน้มของข้อมูล ทั้งนี้ การแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่ช่วยให้ผู้รับสารสนเทศเข้าใจข้อมูลได้ดีและง่ายขึ้น เช่น การทำ Data Visualization การทำอินโฟกราฟิกในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ แผนภูมิแสดงแนวโน้ม แผนผัง รูปทรงเปรียบเทียบปริมาณ การใช้รูปภาพหรือการใช้สีที่มีความหมายบางอย่าง เป็นต้น

4. การใช้สารสนเทศในการวางแผนและตัดสินใจ เมื่อข้อมูลผ่านการกลั่นกรองและเรียบเรียงออกมาเป็นสารสนเทศแล้วจะถูกนำไปใช้งานให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ คุณลักษณะของสารสนเทศที่ดีจะต้องอยู่ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย สามารถใช้งานได้ทันที สามารถบอกและทำนายแนวโน้มของสถานการณ์ได้ เมื่อสารสนเทศผนวกกับประสบการณ์และการตีความของมนุษย์ก็จะเกิด “ความรู้” อันจะนำไปสู่คำตอบในการแก้ไขปัญหาหรือวางแผนการดำเนินงานต่อไป

5. การทบทวนและปรับปรุงสารสนเทศ หลังจากใช้งานสารสนเทศในการวางแผนและตัดสินใจแล้ว ผู้ใช้สารสนเทศและผู้รับผิดชอบในการแปลงข้อมูลเป็นสารสนเทศอาจทบทวนอีกครั้งว่า เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอสารสนเทศนั้นสามารถตอบคำถามหรือช่วยให้มองเห็นภาพรวมหรือแนวโน้มของสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วหรือไม่ และจะปรับปรุงสารสนเทศสารสนเทศนั้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างไร

การแปลงข้อมูลร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ให้เป็นสารสนเทศสำหรับการอภิปรายในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 นั้น หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำเอกสารประกอบการประชุมได้แก่ สำนักงานงบประมาณ ซึ่งได้จัดทำเอกสารที่นำเสนอรายละเอียดของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 10 และมาตรา 11 เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา (สำนักงานงบประมาณ, 2567) ได้แก่

1. คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
2. รายรับรายจ่ายเปรียบเทียบระหว่างปีที่ล่วงมาแล้ว ปีปัจจุบันและปีที่ขอตั้งงบประมาณรายจ่าย แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 1 (เล่มคาดส้ม)
3. คำอธิบายเกี่ยวกับประมาณการรายรับและวิธีหาเงินส่วนที่ขาดดุล แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 2 (เล่มคาดเขียว)
4. คำชี้แจงเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้ง ซึ่งรวมถึงการแสดงผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 (เล่มคาดแดง) และฉบับที่ 4 (เล่มคาดเหลือง)
5. รายงานเกี่ยวกับสถานะทางการเงินโดยรวมของรัฐวิสาหกิจ แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 5 (เล่มคาดม่วง)
6. รายงานเกี่ยวกับสถานะเงินนอกงบประมาณและแผนการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณโดยรวมของหน่วยรับงบประมาณ แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 7 (เล่มคาดชมพู)
7. คำอธิบายเกี่ยวกับหนี้ของรัฐบาลทั้งที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันและหนี้ที่เสนอเพิ่มเติม แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 5 (เล่มคาดม่วง)
8. ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณของปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้ว แสดงไว้ในเอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 6 (เล่มคาน้ำเงิน)
9. ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เอกสารประกอบการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ข้างต้นนั้นอยู่ในลักษณะของเอกสารเย็บเล่มและเอกสารที่เป็นไฟล์ PDF จำนวนมากถึง 13,427 หน้า (มติชนออนไลน์, 2566) โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีเวลาในการพิจารณาเพียงไม่กี่วันก่อนเริ่มการประชุม ดังนั้น หลังจากที่ได้รับทราบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 จากสำนักงานงบประมาณ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2566 กลุ่ม “ก๊าว Geek” ซึ่งเป็นคณะทำงานดิจิทัลของพรรคก้าวไกล และภาคประชาสังคมกลุ่ม WeVis ได้ร่วมกันแปลงเอกสารงบประมาณดังกล่าวจากรูปแบบกระดาษหรือไฟล์ PDF มาเป็นไฟล์ Excel เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนที่สนใจสามารถนำตัวเลขไปวิเคราะห์ต่อได้ง่าย โดยขั้นตอนแรก การคัดเลือกข้อมูลและทำความสะอาดข้อมูล เนื่องจากกระบวนการในการประมวลผลของคอมพิวเตอร์นั้นจะแปลงข้อมูลที่เป็นตัวเลข ภาพ เสียงที่เป็นข้อมูลแอนะล็อกไปเป็นข้อมูลตัวเลขฐานสองหรือข้อมูลดิจิทัลซึ่งคอมพิวเตอร์เข้าใจและสามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านั้นได้ เมื่อจัดการแล้วจึงแปลงผลข้อมูลตัวเลขที่ได้ไปเป็นข้อมูลที่มนุษย์เข้าใจและนำไปใช้ได้ (ธนิต ภูศิริ, 2561) ดังนั้น คณะทำงานจึงต้องคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นและทำความสะอาดข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลดิบที่มีคุณภาพและถูกต้อง เนื่องจากรายละเอียดของข้อมูลในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 นั้นมีเป็นจำนวนมาก จึงต้องมีการเลือกใช้เฉพาะข้อมูลที่สำคัญ จากนั้นในขั้นตอนที่สอง จึงใช้โปรแกรม Microsoft Excel เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เช่น ตรวจสอบข้อมูลในไฟล์ตาราง Excel ต้องถูกต้องตรงกันกับข้อมูลในเอกสารต้นฉบับที่จัดทำโดยสำนักงานงบประมาณ ตรวจสอบตัวเลขที่ใช้เนื่องจากเอกสารทางราชการใช้ตัวเลขไทยซึ่งโปรแกรมไม่สามารถประมวลผลได้โดยแปลงให้เป็นเลขอารบิก เป็นต้น

[67] Thailand's Budget

ไฟล์ แก้ไข ดู แกรง รูปแบบ ข้อมูล เครื่องมือ ส่วนขยาย ...

100% ดูอย่างเดี่ยว

A1 B C D E F G H I

10 นำข้อมูลไปใช้ต่อ ควรทวนสอบข้อมูลใน spreadsheet นี้กับ เอกสารงบประมาณฉบับนี้

11 ก่อนนำผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลใน spreadsheet นี้ ออกไปเผยแพร่ต่อ

12 อย่างเป็นการ (ดู วิธีการทวนสอบ และ วิธีการทวนสอบ (แบบภาพรวม) ในส่วนถัดไปด้านล่าง)

13

14 มีข้อสงสัยหรือพบเจอจุดผิด แจ้งที่ m.mo@wevisdemo

15

16 **วิธีการทวนสอบ**

17

18 **การอ้างอิงกลับไปยังต้นฉบับ**

19

20 ข้อมูลใน row จะมี field 'REF_DOC' และ 'REF_PAGE_NO' กำกับอยู่เสมอ โดยท่าน

21 สามารถใช้ข้อมูลทั้งสองส่วนนี้ในการทวนสอบข้อมูลกลับไปยังเอกสารงบประมาณต้นฉบับได้

22 ตามรายละเอียดด้านล่างต่อไปนี้

23

24 **'REF_DOC'**

25

26 ข้อมูลใน 'REF_DOC' จะอยู่ในรูปแบบ (format):

27

28 " [ปีงบประมาณ (ค.ศ.)].[ฉบับที่].[เล่มที่] "

29

30 อาทิ "2023.3.1" หมายถึง ปีงบประมาณ (ค.ศ.)=2023, ฉบับที่=3, เล่มที่=1

31

32 ซึ่งท่านสามารถมองหาเอกสารงบประมาณ (PDF) ต้นฉบับได้ ที่

33

34 จากตัวอย่างด้านบน "2023.3.1" หมายถึง เอกสารงบประมาณ (ขาว-แดง) พ.ศ.๒๕๖๖ ฉบับที่ ๓

35 เล่มที่ ๑ ตามรูปตัวอย่างด้านล่าง

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

ภาพที่ 3: เอกสารประกอบการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ที่แปลงจากไฟล์ PDF เป็นไฟล์ Excel
ที่มา: Thailand's Budget (2024)

คณะทำงานดิจิทัลของพรรคก้าวไกลระบุว่ากิจกรรมดังกล่าวได้มีการจัดต่อเนื่องมาเป็นปีงบประมาณที่ 3 แล้ว เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีงบประมาณ พ.ศ.2567 การแปลงเอกสารงบประมาณเป็นไฟล์ Excel นั้นยังมีความสำคัญเนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนที่สนใจมีเวลาในการพิจารณาเอกสารทั้งหมดเพียง 1 สัปดาห์ก่อนเริ่มการประชุม ซึ่งต่างจากปีก่อน ๆ ที่มีเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ (The Standard Team, 2566) ดังนั้น การแปลงไฟล์ข้อมูลงบประมาณให้อยู่ในรูปแบบตาราง Excel ดังกล่าวจึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนนำตัวเลขงบประมาณไปตรวจสอบและวิเคราะห์ต่อได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นว่าร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ที่คณะรัฐมนตรีได้นำเสนอมีความสอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือไม่ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดไฟล์ได้ที่ <http://bit.ly/openbudget67> นอกจากนี้ คณะทำงานที่รับผิดชอบในการแปลงเอกสารร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายก็ได้มีการแปลงเอกสารปีงบประมาณ 2 ปีย้อนหลัง คือ ปี พ.ศ. 2565 และ 2566 ที่ผ่านการพิจารณาของสภาไปแล้วมาเป็นรูปแบบไฟล์ Excel อีกด้วย (Khaosod Online, 2567) อย่างไรก็ตาม คณะทำงานมีข้อเสนอแนะว่าหากสำนักงบประมาณจัดทำไฟล์ Excel เพื่อเผยแพร่ตั้งแต่ต้นจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายร่วมกัน

ขั้นตอนที่สามเป็นการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมใช้งาน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกของพรรคร่วมฝ่ายค้านที่ได้รับผิดชอบการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ได้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวเพื่อเตรียมการอภิปราย โดยการอ่านเอกสารที่ถูกแปลงออกมาเป็นตาราง Excel ในเบื้องต้น แล้วจัดการ จัดกลุ่ม กลั่นกรอง วิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย เมื่อผู้รับผิดชอบการอภิปรายได้วิเคราะห์ให้ความหมาย ใส่บริบทหรือตีความ เพื่อหาแนวโน้มของข้อมูลดังกล่าวจนเป็นสารสนเทศแล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ ขั้นตอนที่ดี การใช้สารสนเทศในการวางแผนและตัดสินใจ ผู้รับผิดชอบการอภิปรายคัดเลือกสารสนเทศที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะอภิปรายจัดทำเป็นอินโฟกราฟิกประกอบการนำเสนอ ซึ่งการใช้อินโฟกราฟิกประกอบการอภิปรายก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญในการอธิบายประเด็นต่าง ๆ ให้ผู้ฟังได้เห็นภาพและเข้าใจได้ง่ายขึ้น เนื่องจากอินโฟกราฟิกถือเป็นสื่อด้านการมองเห็นหรือทัศนวัสดุที่ช่วยให้การสื่อสารให้มีคุณภาพ (สมเชาวน์ เนตรประเสริฐ, 2561) รวมทั้งการที่ผู้อภิปรายฝึกซ้อมให้นำเสนอได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นธรรมชาติ เพราะนอกจากเนื้อหาที่กำลังสื่อสารประกอบสื่อการนำเสนอแล้ว สีสันท่าทาง และน้ำเสียงของผู้อภิปรายยังช่วยดึงดูดให้ผู้ฟังทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมและประชาชนที่ติดตามการถ่ายทอดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้สนใจติดตามอีกด้วย ทั้งนี้ ฝ่ายค้านในรัฐบาลปัจจุบัน โดยเฉพาะพรรคก้าวไกลซึ่งเป็นพรรคแกนนำฝ่ายค้านนั้นมีการวางบทบาทของตนเองในฐานะฝ่ายค้านเชิงรุก (บุรพา เล็กล้นงาม, 2566) ที่ไม่ได้มุ่งตรวจสอบหรือวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเพียงอย่างเดียว ดังนั้น จึงต้องประมวลสารสนเทศที่มีอยู่เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ก่อนเข้าสู่กระบวนการในชั้นกรรมาธิการวิสามัญด้วย

ขั้นตอนสุดท้าย การทบทวนและปรับปรุงสารสนเทศ โดยตัวแทนของพรรคฝ่ายค้านมีการสรุปการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2567) ภายหลังที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านได้ดำเนินการอภิปรายทุกประเด็นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการสรุปและเชื่อมโยงสารสนเทศต่าง ๆ ทุกประเด็นที่อภิปรายเข้าด้วยกันให้ผู้ฟังในที่ประชุมหรือประชาชนที่ติดตามรับชมการอภิปรายเห็นภาพรวมของการอภิปรายตลอด 3 วันว่ามีสาระสำคัญอะไรบ้าง ตลอดจนเพิ่มเติมสารสนเทศที่อาจตกหล่นไปในระหว่างการอภิปรายหรือขยายความประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน ก่อนที่จะลงมติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ต่อไป

ภาพที่ 4: ตัวอย่างการนำเสนอสารสนเทศโดยใช้อินโฟกราฟิกของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคก้าวไกล
ที่มา: (พรรคก้าวไกล, 2567ข)

บทสรุป

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ที่ผ่านมานั้น นักวิชาการและสื่อหลายสำนักได้ลงความเห็นว่าเป็นปรากฏการณ์การอภิปรายในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ “สาระชนะโวหาร” (สมชัย ศรีสุทธิยากร, 2567 ; สุทธิชัย หยุ่น, 2567 ; Thai E-News, 2024) กล่าวคือ ผู้อภิปรายที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคฝ่ายค้านโดยเฉพาะพรรคก้าวไกล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถึงแม้ว่าจะได้รับเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นสมัยแรก แต่ก็มีเตรียมตัวในการอภิปรายได้เป็นอย่างดีทั้งในส่วนของสาระเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ โดยผู้ที่รับผิดชอบการอภิปรายทำหน้าที่ในการค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และจัดทำสื่อแนะนำเสนอในรูปแบบอินโฟกราฟิกให้ดูง่าย มีความชัดเจน และเป็นมืออาชีพ มีคณะทำงานในการกลั่นกรองสิ่งที่จะนำเสนอในที่ประชุม ตลอดจนมีการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เป็นธรรมชาติและคล่องแคล่ว ซึ่งแตกต่างจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในอดีตที่ผู้อภิปรายมักให้ความสำคัญกับโวหารและลีลาท่าทางเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามและเรียกความสนใจจากสื่อ โดยละเลยเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นสำคัญ ส่วนสื่อที่ผู้อภิปรายใช้ประกอบการนำเสนออีกมักมีตัวอักษรหรือตัวเลขจำนวนมาก หรือมักใช้สื่อประกอบการนำเสนอในลักษณะที่เป็นเอกสารซึ่งมีภาพและตัวอักษรขนาดเล็กทำให้ผู้ฟังในที่ประชุมหรือประชาชนที่ติดตามรับชมการอภิปรายมองเห็นสื่อที่นำเสนอไม่ชัดเจน หรือไม่เข้าใจเนื้อหาที่ผู้อภิปรายกำลังนำเสนออยู่ ซึ่งการพัฒนาวิธีการอภิปรายดังกล่าวถือเป็นการยกระดับการอภิปรายในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้ทำหน้าที่อภิปรายต้องมีการเตรียมการโดยสืบค้นและศึกษาหาข้อมูลในสิ่งตนที่จะนำเสนออย่างลึกซึ้ง จากนั้นประมวลผลข้อมูลดังกล่าวออกมาเป็นสารสนเทศประกอบการจัดทำสื่อประกอบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย จึงจะทำให้การนำเสนอหรือการอภิปรายในที่ประชุมมีคุณภาพ ได้เนื้อหาสาระและเป็นประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- ไทยพีบีเอส. (2566, กันยายน 4). เปิดช่อง “สัญญาภาค” ผู้นำฝ่ายค้าน ไม่จำเป็นต้องมี.
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/331283>
- ไทยพีบีเอส. (2567, มกราคม 2). “ฝ่ายค้าน” จ่อลงบข ปี 67 ตั้งแต่ 4 วิฤติ คาดโหวตตั้ง กมธ. ไม่เกิน 4 ทีม.
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/335551>
- ธนิต ภูศิริ. (2561). อุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. ใน อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 9-15 (น.111-169). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุรพา เล็กลั่นงาม. (2566). ก้าวไกลปรับทัพบนจุดยืนเดิม เป็นฝ่ายค้านเชิงรุก มีประชาชนเป็นเจ้าของ.
<https://plus.thairath.co.th/topic/politics&society/103795>
- พรรคก้าวไกล. (2567ก, มกราคม 2). วิฤตแบบใด? ทำไมจัดงบประมาณนี้ [อินโฟกราฟิก]. เพชบุรี.
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=941248797564473&set=pb.100050380844643.-2207520000&type=3>
- พรรคก้าวไกล. (2567ข, มกราคม 5). ความจริงที่น่าเจ็บปวดของตำรวจไทย [อินโฟกราฟิก]. เพชบุรี.
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=942798660742820&set=pb.100050380844643.-2207520000&type=3>
- มติชนออนไลน์. (2566, ธันวาคม 28). ก้าวไกล พร้อมอภิปรายบ'67 ชี้ “วิฤตแบบใด? ทำไมจัดงบประมาณนี้” แปลงเอกสารแจกปชช.ร่วมสังเกตการณ์. https://www.matichon.co.th/politics/news_4351987
- สถาบันพระปกเกล้า. (ม.ป.ป.). ฝ่ายค้าน. <http://wiki.kpi.ac.th/index>.
- สมชัย ศรีสุทธิยากร. (2567). สิ่งได้พบและได้ยิน ในการอภิปรายงบประมาณ...เพื่อไทย คิดใหญ่ ทำเป็น?
https://www.matichonweekly.com/column/article_739111?
- สมเชาวน์ เนตรประเสริฐ. (2561). อุปกรณ์กราฟิก. ใน อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1-8 (น.387-434). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์. (2567, มกราคม 5). “ก้าวไกล” สรุปปิดท้ายงบปี 67 ไม่ตอบโจทย์แก้วิฤต หวัง “แลนด์บริดจ์” ไม่คุ้มค่า. <https://www.infoquest.co.th/2024/364206>
- สำนักงบประมาณ. (2566, ธันวาคม 26). ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.
<https://www.bb.go.th/topicdetail.php?id=16261&mid=544&catID=0>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (ม.ป.ป.). กระบวนการพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี. <https://edoc.parliament.go.th>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2567, มกราคม 3). ขว่นายกรัฐมนตรี.
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/76954>
- สุทธิชัย หยุ่น. (2567). อภิปรายงบฯ 67 สาระ ชะ โหวต!
<https://www.youtube.com/live/OAhzfG5fckE?si=4Op3euoDLk2FBFwe>
- Khaosod Online. (2567). ก้าวไกล แปลงเอกสารงบปี 67 เป็นไฟล์ Excel แจกประชาชนร่วมสังเกตการณ์.
https://www.khaosod.co.th/politics/news_8030445
- Thai E-News. (2024). การเมืองไทยกำลังจะเปลี่ยนไป เมื่อ “สาระชนะโหวต”.
https://thaienews.blogspot.com/2024/01/blog-post_76.html
- Thailand's Budget. (2024). <http://bit.ly/openbudget67>
- The Standard Team. (2566). ก้าวไกลแปลงเอกสารงบปี 67 เป็นไฟล์ Excel แจกประชาชนร่วมสังเกตการณ์ พร้อมอภิปรายในชื่อ “วิฤตแบบใด? ทำไมจัดงบประมาณนี้”. <https://thestandard.co/move-forward-convert-2024-budget-document-into-excel/>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

FACTORS AFFECTING PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITIES OF SCHOOLS IN THE
QUALITY DEVELOPMENT NETWORK WANG THONG EDUCATION 3, PHITSANULOK
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

พรพิทักษ์ รสทองคำ, พิชญพันธุ์ จันทร์น้อย, พิศาล นุชจันท์, มรกต ศรีสมยศ,
ยุทธนา ทับเชิงทอง, สธิรพร ชาวนิชัย*

Phonphithak Rodthongkham, Pichayapan Junnoy, Pisan Noochjan, Morakot Srisomyos,
Yutthana Thapchaingthong, sathiraporn Chaowachai*

*นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Students of the Faculty of Education, Naresuan University

E-mail: tree3295@hotmail.com

Received : June 17, 2024

Revised : December 30, 2024

Accepted : December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับปัจจัยความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) สร้างสมการพยากรณ์ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 127 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.623 – 0.753 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สูงที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร และต่ำที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ และ 4) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศโรงเรียน (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.803 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 64.5 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.26 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับดังนี้

$$\hat{Y} = 0.979 + 0.246X_3 + 0.386X_2$$

$$\hat{Z}_Y = 0.349X_3 + 0.378X_2$$

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล, ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้, กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of Professional learning community, 2) to study the level of Professional learning community factors 3) to study the relationship between the Professional learning community factors and the Professional learning community, and 4) to determine appropriate forecasting variables and develop multiple linear regression that affects Professional learning community schools in the quality development network Wang Thong Education 3, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The participants were 127 administrators and teachers schools in the quality development network Wang Thong Education 3, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The sample was indicated using Krejcie & Morgan table and randomly selected by stratified sampling method. Data were collected by the questionnaire, then analyzed by Pearson's Correlation Coefficient and analyzed a Enter multiple regression analysis. The research found that:1) Professional learning community rate of schools in the quality development network Wang Thong Education 3, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 is very high, 2) The level of factors affecting Professional learning community of schools in the quality development network Wang Thong Education 3, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 is very high.,3) The factors affecting Professional learning community schools in the quality development network Wang Thong Education 3, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 coefficient are between 0.623 – 0.753 The most affecting factor is the corporate culture while the least affecting factor is the Leadership, and 4) The multiple regression with the significance level of 0.01 are consisted of 2 factors school climate (x_2), Leadership (x_3), that affect Professional learning community schools in the quality development network Wang Thong Education 3, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The model correlation (R) is 0.803, the coefficient of multiple determination (R^2) is 64.5%, and the standard error is 0.26. The regression equations are;

$$\hat{Y} = 0.979 + 0.246X_3 + 0.386X_2$$

$$\hat{Z}_Y = 0.349X_3 + 0.378X_2$$

Keywords: Factors affecting, Professional learning community, the quality development network
Wang Thong Education 3

บทนำ

สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาประชาชนคนไทยให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้นั้น คือ การศึกษา เพราะการศึกษาสามารถพัฒนาคนซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาประเทศและมีทักษะสำคัญที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบันอย่างมีความสุขด้วยความมีคุณธรรมและจริยธรรม ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุว่าปัจจุบันเป็นช่วงเวลาของการปฏิรูปการเรียนรู้ให้บุคลากรทุกฝ่ายในทุกระดับการศึกษา และการศึกษาทุกประเภทตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือ การเป็นนักเรียน (Learner) เพื่อทำให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้และสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้นำแนวคิดสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community (PLC) โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการร่วมมือร่วมพลังกันพัฒนาวิชาการและวิชาชีพที่อิงพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา โดยรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายวิชาชีพ ที่ครอบคลุมเครือข่าย 3 ระดับ คือ ระดับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ระดับหน่วยงานทางการศึกษา และระดับกลุ่มสมาชิกวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561, หน้า 1) ซึ่งการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพถือเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาประสิทธิภาพครู เพื่อให้ครูสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มความสามารถ และร่วมผลัดดันการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำมาพัฒนาครู โดยใช้เครือข่ายในสถานศึกษาและชุมชน ให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากเพื่อนครู นำไปสู่การประเมินและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน หลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ (ณรงค์ ชุ่มทอง, 2560)

สำหรับโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ปี 2566 พบว่า มีโรงเรียนเครือข่าย 8 โรงเรียน จำนวนผู้บริหารและบุคลากรครู 186 คน มีรูปแบบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ เนื่องจากบุคลากรมีการโยกย้ายอยู่บ่อยครั้ง คุณวุฒิและวัยวุฒิต่างกัน ขนาดของโรงเรียนและความพร้อมมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ส่งผลให้ครูพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพียงลำพัง ซึ่งฮอร์ด (Hord, 1997) กล่าวว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ที่รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน เมื่อพบความรู้ใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูรู้สึกดีขึ้น มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ ที่จะปฏิบัติหน้าที่สอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น

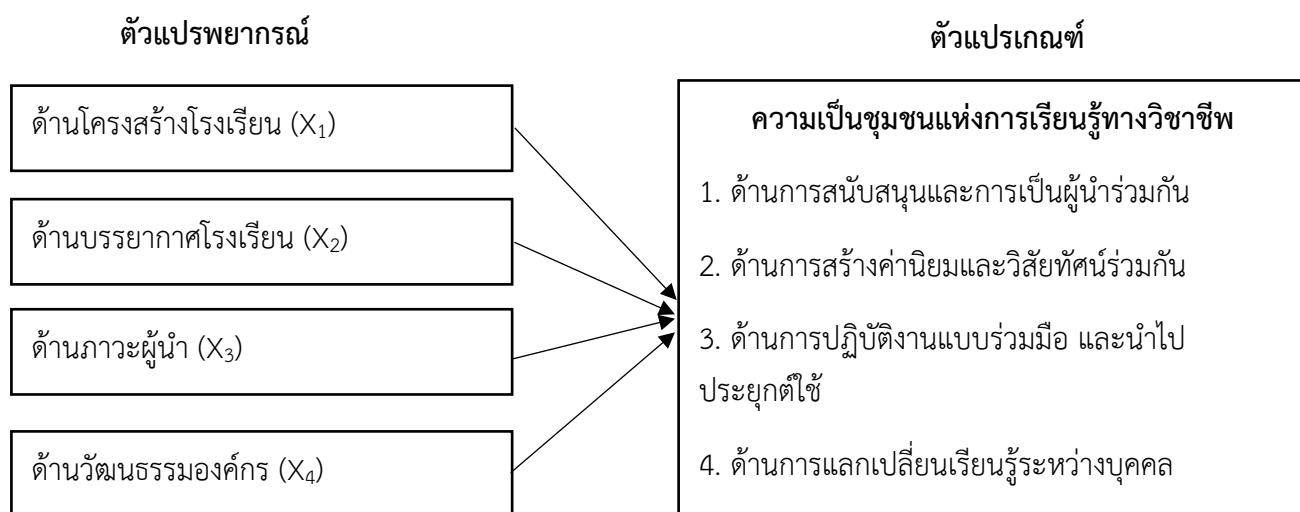
วาสนา ทองทวียิ่งยศ (2560) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศองค์กร โครงสร้างองค์กร และวัฒนธรรมองค์กร จากปัจจัยความสำคัญของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพดังกล่าวส่งผลอย่างยิ่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities : PLC)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบและทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา วังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 8 โรงเรียน ประชากรทั้งหมด จำนวน 186 คน โดยแบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน และครูผู้สอนจำนวน 175 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie R. V. & Morgan, 1970 อ้างอิงใน สถิรพร เชาวนชัย, 2561) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูผู้สอนจำนวน 127 คน ในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา วังทอง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา วังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ และ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา วังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดังนี้ 1) ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ ร่วมกัน 2) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน 3) ด้านการปฏิบัติงานแบบร่วมมือ และนำไปประยุกต์ใช้ 4) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา วังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างโรงเรียน 2) ด้านบรรยากาศโรงเรียน 3) ด้านภาวะผู้นำ 4) ด้านวัฒนธรรมองค์กร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบสอบถามฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถาม มีค่าระหว่าง 0.67 -1 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา วังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่	ด้าน	จำนวน (ข้อ)	ค่าความเชื่อมั่น
1	แบบสอบถามด้านโครงสร้างโรงเรียน	4	0.812
2	แบบสอบถามด้านบรรยากาศโรงเรียน	3	0.713
3	แบบสอบถามด้านภาวะผู้นำ	3	0.911
4	แบบสอบถามด้านวัฒนธรรมองค์กร	3	0.824
5	แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	15	0.942

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำแบบสอบถามส่งไปยังแต่ละโรงเรียนทาง Google Form เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจึงตรวจสอบความเรียบร้อย ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถแสดงได้ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ที่	ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	N = 127		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	4.64	0.56	มากที่สุด	3
2	ด้านการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.63	0.50	มากที่สุด	4
3	ด้านการปฏิบัติงานแบบร่วมมือ และนำไปประยุกต์ใช้	4.68	0.45	มากที่สุด	2
4	ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล	4.72	0.44	มากที่สุด	1
รวม		4.66	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.43)

2. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	N = 127		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านโครงสร้างโรงเรียน	4.69	0.49	มากที่สุด	3
2	ด้านบรรยากาศโรงเรียน	4.71	0.42	มากที่สุด	2
3	ด้านภาวะผู้นำ	4.64	0.60	มากที่สุด	4
4	ด้านวัฒนธรรมองค์กร	4.75	0.42	มากที่สุด	1
รวม		4.70	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.43)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถแสดงได้ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ด้านโครงสร้างโรงเรียน (X_1)	ด้านบรรยากาศโรงเรียน (X_2)	ด้านภาวะผู้นำ (X_3)	ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_4)
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Y)	0.623	0.753	0.714	0.715

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อยู่ระหว่าง 0.623-0.753 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศโรงเรียน ($r_{xy}=0.753$) รองลงมา ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($r_{xy}=0.715$) ด้านภาวะผู้นำ ($r_{xy}=0.714$) และต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างโรงเรียน ($r_{xy}=0.623$)

4. ผลการค้นหาค่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและสร้างสมการพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถแสดงได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบทั่วไปของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
ด้านโครงสร้างโรงเรียน (X ₁)	0.102	0.077	0.118	1.329	0.186
ด้านบรรยากาศโรงเรียน (X ₂)	0.386	0.109	0.378	3.535**	0.001
ด้านภาวะผู้นำ (X ₃)	0.246	0.058	0.349	4.267**	0.000
ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X ₄)	0.054	0.119	0.053	0.452	0.652
R = 0.803					
R ² = 0.645					
R ² adj = 0.633					
SE _{est} = 0.25788					
F = 55.368					
a = .979					

** แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ผลการสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ (X₃) และด้านบรรยากาศโรงเรียน (X₂) ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.803 มีอำนาจพยากรณ์ (R²) ได้ร้อยละ 64.5 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.979 + 0.246X_3 + 0.386X_2$$

$$\hat{z}_y = 0.349X_3 + 0.378X_2$$

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาปัจจัยแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ดี โดยการสร้างความประทับใจและความรู้สึกที่ดีระหว่างครู ครูมีการร่วมแรงร่วมใจกันทำงานมีความเอื้ออาทรและจริงใจต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา ทองทวียังยศ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่าลักษณะภายในของแต่ละองค์กรที่ทำให้แต่ละองค์กรแตกต่างกันมีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมของบุคคลในองค์กรสภาพแวดล้อมในระบบงานและสถานที่ การรับรู้ หรือรับรู้ถึงสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการทำงาน หรือบรรยากาศในสถานที่ทำงานที่ประกอบไปด้วยการผสมผสานระหว่างบรรทัดฐาน คุณค่า ความคาดหวัง นโยบาย และแนวทางการทำงานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้ ส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการทำงาน และสอดคล้องกับ จิตลดา หนูดอนทราย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่า ด้านบรรยากาศโรงเรียนจะประกอบด้วยการมีสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ดีมีการสร้างความประทับใจและความรู้สึกที่ดีระหว่างครูมีการทำงานที่เกิดจากความร่วมมือร่วมแรง มีความเอื้ออาทรและจริงใจการทำงานแบบทีมของสถานศึกษาการรวมกลุ่มของคนในสังคม

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธต่ำสุดได้แก่ด้านโครงสร้างโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาที่มีระบบการบริหารงานในแต่ละแห่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานและมีการจัดงานให้เป็นระบบครูมีการทำงานที่เป็นขั้นตอนจึงบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตลดา หนูดอนทราย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่า โครงสร้างโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาครูที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีโครงสร้างและกระบวนการที่เหมาะสม

2. ผลการค้นหาคำตอบปรากฏการณ์ที่ดีที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 ด้านบรรยากาศโรงเรียน เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เป็นกันเอง ผู้บริหารและคณะครูมีเป้าหมายและช่วยกันปฏิบัติงานเป็นทีม มีเพื่อนร่วมงานที่ดี รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าได้รับการยอมรับในการแสดงความคิดเห็นและความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตลดา หนูดอนทราย (2562) ที่กล่าวว่า ด้านบรรยากาศโรงเรียนจะประกอบด้วยการมีสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ดีมีการสร้างความประทับใจและความรู้สึกที่ดีระหว่างครูมีการทำงานที่เกิดจากความร่วมมือร่วมแรง มีความเอื้ออาทรและจริงใจ การทำงานแบบทีมของสถานศึกษาการรวมกลุ่มของคนในสังคม และสอดคล้องกับ วาสนา ทองทวียังยศ (2560) ลักษณะภายในของแต่ละองค์กรที่ทำให้แต่ละองค์กรแตกต่างกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร สภาพแวดล้อมในระบบงานและสถานที่ การรับรู้ หรือรับรู้ถึงสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการทำงาน หรือบรรยากาศในสถานที่ทำงานที่ประกอบไปด้วยการผสมผสานระหว่างบรรทัดฐาน คุณค่า ความคาดหวัง นโยบาย และแนวทางการทำงานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้ ส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการทำงาน

2.2 ด้านภาวะผู้นำ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญที่ส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากผู้นำจะต้องใช้ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่สง่างามและน่าเลื่อมใสต่อบุคลากรในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ ศกวรรณ สีนประเสริฐ (2562)

ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PCL) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 กล่าวว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะบุคลิกภาพพิเศษกว่าคนทั่ว ๆ ไป ได้แก่ มีความเฉลียวฉลาด มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีลักษณะท่าทางที่ตีสว่างมน่าเลื่อมใส และมีความยุติธรรม และยังสอดคล้องกับ ศรสุวรรณ เพชรมี (2558) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำ พฤติกรรมผู้นำและองค์ประกอบในสถานการณ์ภาวะผู้นำ ซึ่งความสำคัญในการใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินงานโดยให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น จะต้องเป็นผู้บริหารที่ให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา รวมไปถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน วิเคราะห์และทบทวนการทำงานหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สร้างเสริมภาพในการแสดงความคิดเห็น เคารพซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและอุทิศตนเพื่อวิชาชีพครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระจนเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโดยผู้บริหารและครูต้องร่วมกันส่งเสริมพฤติกรรมที่ทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความผูกพันกันในองค์กร การสร้างทัศนคติ ค่านิยมที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่ดีของสมาชิกในองค์กร และประพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานแก่สมาชิกใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยการสนับสนุน และรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาระดับคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดจาก ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- จิตลดา หนูดอนทราย. (2562). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). EDU NU.
http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2019_10_26_12_04_53.pdf
- ณรงค์ ขุ่มทอง. (6 มีนาคม 2560). *PLC มิติใหม่ นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการศึกษาไทย*. มติชนออนไลน์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. สกศ.
https://www.matichon.co.th/columnists/news_484184
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : พลังครูขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย*. การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2561. ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา.
- วาสนา ทองทวีชัยยศ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี). คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
<http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3311>

- ศกลวรรณ สีนประเสริฐ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา). OPAC. https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcims/files/58990007.pdf
- ศรสวรรค์ เพชรมี. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ตาก (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร). EDU NU http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2018_05_18_15_13_51.pdf
- สถิพร เขานชัย. (2561). เอกสารประกอบการสอน การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่). OAR HU. <https://oar.hu.ac.th/wp-content/uploads/2024/05/เกศกาญจน์-ทองจันทร์แก้ว.pdf>
- Hord, S., M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry And improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.

ภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านกวีนิพนธ์ (พ.ศ.2562-2565)

REPRESENTATION OF THAI SOCIETY IN THE SITUATION OF THE COVID-19
CRISIS THROUGH POETRY (2019-2022)

ณัฐสุดา สูดหล้า , มารศรี สอทธิพิย *

Natsuda Sud-lha , Marasri Sorthip *

* สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Thai major , Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University

E-mail: tree3295@hotmail.com

Received : April 9, 2024

Revised : December 30, 2025

Accepted : December 31, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนของสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านการเลือกตัวบทจากกวีนิพนธ์ที่ประพันธ์ขึ้นระหว่างพ.ศ. 2562-2565 จำนวน 285 ผลงาน ผลการศึกษาพบการแบ่งภาพแทนออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ 1. ภาพแทนของสังคมเมือง ได้แก่ ภาพแทนของเมืองที่เจ็บปวด ร้างไร้ผู้คน , ภาพแทนการปิด/ยุติสถานประกอบกิจการ , ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ , ภาพแทนการบริหารงานของรัฐที่ล้มเหลว และภาพแทนความยุติธรรมในสังคมท่ามกลางวิกฤต 2. ภาพแทนของคนในสังคม ได้แก่ ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต, ภาพแทนความโดดเดี่ยวในสังคม , ภาพแทนของแพทย์พยาบาลเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก , ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของผู้คนจำนวนมาก , ภาพแทนความหวังของคนในสังคม , ภาพแทนการช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างคนในสังคม และ ภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด 3. ภาพแทนของธรรมชาติท่ามกลางวิกฤต ได้แก่ ภาพแทนธรรมชาติช่วยบำบัดความทุกข์ใจ , ภาพแทนโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ , ภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ และภาพแทนความไม่แน่นอนของธรรมชาติ

คำสำคัญ : ภาพแทน , โควิด 19 , กวีนิพนธ์

Abstract

The purpose of this article is to study the representation of Thai society in the COVID-19 crisis situation through selecting passages from poetry written during the year 2019-2022, total of 285 works. The results of the study found that the representative images were divided into 3 parts as follows: 1. Representative images of urban society, including images of a lonely, deserted city without people, images representing the closure/termination of places. Business, images representing economic failure, images representing failed state administration. and images representing injustice in society in the midst of a crisis. 2. Images representing people in society, including images representing fighting for life in the midst of a crisis, images representing loneliness in society, images representing doctors and nurses as heroes from hard work, images representing illness. and the death of many people, images representing the hope of people in society, images representing help and sharing between people in society, and images representing ways of doing things in the COVID era. 3. Images representing nature in the midst of crisis, including images representing nature helping to heal. Distress, images representing COVID as a natural disaster, images representing nature's restoration and images representing the uncertainty of nature.

Keywords : Representation, COVID-19, poetry

บทนำ

โรคโควิด-19 (COVID-19, ย่อจาก Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ทำให้เกิดไข้ ไอ และอาจมีปอดอักเสบ ความรุนแรงของโรคโควิด 19 คือลักษณะของการแพร่เชื้อของโรคที่ติดต่อได้ง่าย โดยเกิดจากละอองฝอยจากระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย หากสูดดมเข้าไปในร่างกายก็จะสามารถรับเชื้อไวรัสโคโรนาได้ และผู้ติดเชื้อส่วนมากมักไม่มีอาการแสดงออกที่ชัดเจนในระยะเริ่มแรก จึงส่งผลให้ผู้ติดเชื้อกลายเป็นพาหะแพร่กระจายเชื้อโดยไม่รู้ตัว ซึ่งขณะนี้ (สำรวจเมื่อ 9 มีนาคม 2566) ผ่าน JHU CSSE COVID-19 Data พบอัตราผู้ติดเชื้อทั่วโลก 664 ล้านคน ในประเทศไทย 4.4 ล้านคน และเสียชีวิตอีก 30, 143 คน จากตัวเลขดังกล่าวทำให้พบว่าโรคโควิด 19 สร้างผลกระทบไปทั่วโลก และถือว่าเป็นโรคระบาดรุนแรงที่พบถนัดจากการระบาดครั้งใหญ่ของใช้หวัดสเปน 102 ปี ซึ่งในขณะนั้นมีผู้เสียชีวิตหลายสิบล้านคน (BBC NEWS , เพอร์นานโด ดูอาร์เต)

โควิด 19 ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพร่างกายเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบไปยังด้านอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ด้านเศรษฐกิจทำให้เศรษฐกิจโลกเสียหายเป็นวงกว้างมากที่สุดในรอบ 150 ปี การปิดประเทศ ส่งผลให้การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมหยุดชะงัก เกิดการเลิกจ้างงานในหลายภาคส่วนทำให้กระทบแรงงานมากกว่า 8 ล้านคน และส่งผลให้ประชาชนขาดรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ลดลง ขณะเดียวกันในภาคการศึกษาพบว่าร้อยละ 46.2 ไม่พร้อมเรียนในระบบออนไลน์เนื่องจากการขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียน ผลกระทบจากโรคโควิด 19 ยังลุกลามไปถึงการที่ประชาชนในประเทศไม่สามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึง และประการสำคัญคือ การบริหารจัดการของรัฐที่ไม่มีประสิทธิภาพในสภาวะวิกฤต ทำให้ประชาชนได้รับวัคซีนล่าช้าและไม่มีคุณภาพ

ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ถือเป็นประสบการณ์ร่วมกันของคนในสังคมที่ต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์วิกฤตเหล่านี้ และนับว่าเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งหนึ่งที่สร้างความสั่นสะเทือนไปยังทุกระบบและทุกภาคส่วน ด้วยเหตุนี้เองการนำเสนอข่าวสารและเรื่องราวภายใต้การเกิดโรคระบาดเช่นนี้ จึงเปรียบเสมือนเครื่องบันทึกที่จะถูกจารึกเคียงคู่กับโลก สังคม รวมถึงประชากรรุ่นหลังสืบต่อไป นอกจากการนำเสนอภาพข่าวสารอีกหนึ่งมวลขับเคลื่อนที่สำคัญของสังคม มาในรูปแบบของงานวรรณกรรมหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น สารคดี หรือบทเพลงต่าง ๆ ที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อนำเสนอชีวิตความเป็นอยู่ท่ามกลางวิกฤตรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรม

ที่เปรียบเสมือนเครื่องแสดงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่เด่นชัดด้วยการใช้ฉันทลักษณ์และวรรณศิลป์ได้อย่างปราณีตและบรรจง นั่นคืองานประพันธ์ในรูปแบบของกวีนิพนธ์ ซึ่งเป็นงานเขียนที่เน้นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและการถ่ายทอดประสบการณ์ของกวีผ่านตัวอักษรทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ และสามารถส่งสารให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจและเกิดจินตนาการร่วมรับรู้ประสบการณ์ทางความคิดและความรู้สึกของกวีได้ (วณัฐชา วรรณะอยู่, นพวรรณ งามรุ่งโรจน์ หน้า 184, 2562) เช่นนั้นแล้วเมื่อนำตัวบทกวีนิพนธ์ที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงเวลาของการเกิดโรคระบาดโควิด 19 จะสามารถทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงภาพแทนของสังคมรวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนภายใต้การนำเสนอชีวิตที่กวีได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดในช่วงเวลาที่เผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ทางสังคม

ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวบทจาก 3 แหล่งที่มาคือ 1. หนังสือภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ เป็นหนังสือรวบรวมบทกวีที่ได้รับรางวัลจากการจัดประกวดกิจกรรมโครงการพลังวรรณกรรมเพื่อเสริมสร้างพลังชีวิต โดยร่วมกันจัดงานระหว่าง สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ธนาคารจิตอาสา และ สสส. จำนวน 18 ผลงาน 2. หนังสือก้าวผ่านกาฬเวลา ของคุณชมัยพร แสงกระจ่าง ตีพิมพ์เมื่อ กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมบันทึกประจำวันระหว่างเกิดการระบาดของโรคโควิด 19 จำนวน 87 ผลงาน 3. บทกวีนิพนธ์จากเพจเฟซบุ๊ก “โควิดเปลี่ยนเรา เรื่องเล่าเปลี่ยนโลก” จัดทำขึ้นโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ที่ได้รวบรวมผลงานของผู้ที่สนใจในการบอกเล่าถึงสภาวะที่เกิดขึ้นในช่วงการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จำนวน 180 ผลงาน และนำตัวบทมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดภาพแทน ทั้งนี้เนื่องการนำตัวบทที่มาจากประชาชนซึ่งต่างก็เป็นกวีในพื้นที่ของสังคมที่ต่างกัน แต่ทั้งหมดล้วนเผชิญกับปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมกัน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการถ่ายทอดภาษาจากมโนทัศน์ของกวีเหล่านั้น จะสามารถทำให้ก่อเกิดภาพแทนทางสังคมบางประการที่จะนำไปสู่ภาพประวัติศาสตร์ของยุคสมัยในการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ต้องการทราบภาพแทนของสังคมไทยท่ามกลางวิกฤตโควิด 19 เพื่อสะท้อนให้เห็นการนำเสนอภาพต่าง ๆ ที่กวีได้ร่วมกันถ่ายทอดในช่วงเวลานั้น ๆ ว่าภาพแทนที่เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งทางสังคมอย่างไรในช่วงเวลาวิกฤต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ผ่านกวีนิพนธ์ พ.ศ. 2562-พ.ศ.2565

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาพแทนสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดภาพแทน งานเขียนประเภทกวีนิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด 19
2. รวบรวมกวีนิพนธ์ที่ปรากฏผ่านหนังสือภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ และกวีนิพนธ์ที่คัดเลือกจากเพจโควิดเปลี่ยนเรา เรื่องเล่าเปลี่ยนโลก จำนวน 285 ผลงาน โดยทั้งหมดประพันธ์ขึ้นเพื่อสะท้อนสังคมในยุคโควิด 19 (ธันวาคม พ.ศ. 2562-ธันวาคม พ.ศ. 2565)
3. วิเคราะห์ตัวบทกวีนิพนธ์ที่รวบรวมมาผ่านการใช้อนุมัติภาพแทน
4. เปรียบเทียบผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ภาพแทนที่ปรากฏผ่านกวีนิพนธ์ในช่วงระยะเวลาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่ากวีได้ถ่ายทอดผ่านแง่มุมที่หลากหลาย โดยในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ ภาพแทนด้านสังคม/เมือง ภาพแทนของคน และภาพแทนของธรรมชาติ ซึ่งทั้งหมดสามารถบอกเล่าถึงภาพแทนที่เป็นดังปรากฏการณ์ทางสังคมในยุคโควิด ที่มีความเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันในบริบทของสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว

1. ภาพแทนของสังคม/เมือง

ภาพของสังคมเมืองที่กวีได้กล่าวถึงคือภาพบรรยากาศที่เมืองถูกปกคลุมไปด้วยโรคโควิด ทำให้ปรากฏภาพเมืองที่เงียบเหงาร้างไร้ผู้คน ทั้งการปิดของสถานประกอบกิจการต่าง ๆ หรือไม่ว่าจะเป็นความหวาดกลัวที่ผู้คนไม่กล้าออกมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ ทำให้เกิดภาพแทนของสังคมและเมือง โดยแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. ภาพแทนเมืองที่เงียบเหงา 2. ภาพแทนการปิด/ยุติสถานประกอบกิจการ 3. ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ 4. ภาพแทนการบริหารงานของรัฐที่ล้มเหลว 5. ภาพแทนความอยู่ดีมีสุขในสังคม มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ภาพแทนของเมืองที่เงียบเหงา

กวีได้ใช้ความเปลี่ยวเปล่าเงียบเหงาของบรรยากาศ มาใช้เพื่อแสดงภาพแทนความเงียบเหงาของเมือง ไม่ว่าจะเป็นภาพเมืองที่เคยคึกคักมีผู้คนมากมาย แต่ในขณะที่โรคโควิดปกคลุม ทำให้ภาพเมืองกลายเป็นเมืองร้าง ผู้คนบางตาส่งผลให้เมืองเงียบงัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

บ้านเมืองเงียบเชียบลงในแต่ละวัน
สายลมพัดเศษใบไม้เกลือกกลิ้งผ่านหยดน้ำตาเหือดแห้งบนหลุมฝังศพใหม่ๆ
ผู้คนบนถนนอันตรธาน
ก่อนความวิตกกังวลกลัวเกาะติดตัวในห้องหับ
ก่อนความเจียนนานวันสุขทุกข์ระทมอยู่ในใจ
(ขาดกรต่อเนื่อง : ปภาตพงศ์ วันภักดี , 29 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

ยามนี้ผู้คนบางตา
ดูคล้ายเมืองร้างนิทานก่อนนอน
เด็กหญิงขมตาหลับนอน
มองเห็นสถานที่หนึ่งในห้วงความคิด
เป็นที่ว่างแสนมืดมิด
ที่ซึ่งปิดบังบางสิ่งไว้ข้างใน
(ความฝันที่ไม่)น่าจดจำ : วันนาเดีย แวสุหลง , 20 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

จะหันหน้าทิศใดก็ไร้เงา
เพราะเมืองเราเมืองใครไร้สีแสง
โรคโควิดพิษร้ายยิ่งสาหัส
เข้าโถมแทงฆ่าฟันชนบรลัย
(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : ประชญา พวงเพชร , หน้า 23)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า กวีต่างก็บรรยายถึงความเจ็บผ่านการบอกเล่าถึงบรรยากาศของเมืองในขณะนั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มแรกคือบรรยากาศของเมือง พบการใช้ภาพแทนของความเจ็บเหงา เช่น **บ้านเมืองเงียบเชียบ , เมืองร้าง , ที่ว่างแสนมืดมิด , ไร้สีแสง** เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคำดังกล่าวแสดงให้เห็น ถึงภาพแทนความเจ็บเหงาของเมืองได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะ คำว่า **“เมืองร้าง”** ถือเป็นภาพแทนที่กล่าวครอบคลุมภาพเมืองขณะนั้นในทุกมิติ เพราะคำว่า ร้าง คือการกล่าวถึงปัจจุบันที่อิงร่องรอยของอดีต ที่เคยเฟื่องฟูหรือคึกคักมาก่อน ซึ่งในกลุ่มที่ 2 คือการย่ำชัดภาพแทนความเจ็บเหงาผ่านภาพของคนในสังคม เช่น **ผู้คนบนถนนอันตรธาน , ความวิทกหวาดกลัวเกาะติดตัวในห้องหับ , ผู้คนบางตา , ไร้เงา** เป็นต้น จะเห็นว่าคำที่กวีได้ใช้บรรยายในกลุ่มนี้ เป็นอีกหนึ่งภาพแทนที่ย้ำชัดให้เห็นภาพของเมืองที่เปลี่ยนเหงาได้อย่างชัดเจน โดยการกล่าวถึงคนในสังคมที่มีความวิตกกังวลต่อโรคทำให้อยู่ติดบ้าน ส่งผลให้บรรยากาศนอกบ้านร้างไร้ผู้คน

1.2 ภาพแทนการปิด/ยุติสถานประกอบการ

ภาพแทนในหัวข้อดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งภาพแทนที่สอดคล้องกับภาพแทนในข้อที่ 1.1 กล่าวคือ ความเจ็บเหงาจากบรรยากาศของเมือง ที่ผู้คนบางตาถนนหนทางโล่งคล้ายเมืองร้างนั้น อีกหนึ่งภาพแทนที่เกิดขึ้นคือ สถานประกอบการต่าง ๆ ต้องถูกปิดตัวหรือหยุดชะงักเพราะพิษของโควิด ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

สิทธิยามเปล่าเปลี่ยนเที่ยวบาร์ผับ
ถูกเด็ดดับอัฒจันทร์ทางไฟ
โรงมวยม้าเข้าฮาเฮทุ่มเทใจ
ถูกเงื่อนไขโควิดต้องปิดตาย
(โควิด สลายสิทธิ์ชน: สกล ผดุงวงศ์ , 18 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

มนุษยชาติกลับมาวิตกกังวลถึงความปลอดภัยในชีวิต
เมืองค่อยค่อยปิดทีละเมือง
ประเทศค่อยค่อยปิดทีละประเทศ
มนุษยชาติผู้เจ็บเหงาต่างเก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน
(Pandemic : ชญรัตน์ ชญรัตน์ , 7 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

กระทบซั้ายแม่ โอ แม่บ้าน
กิจการสองฟากฝั่งถูกสั่งปิด
เงินเก็บไม่พอต่อชีวิต
มืดมิดทามแดดเฝ้าแผดร้อน
(ข้ามทุกข์เชิญ : วิศิษฐ์ ปริยานนท์ , 12 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1 กวีได้กล่าวถึงภาพแทนของการปิดสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นบาร์ผับ โรงมวย โรงม้า ผ่านคำว่า **“ถูกเด็ดดับ และ ปิดตาย”** ซึ่งเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึง ความเด็ดขาด ในการต้องหยุดชะงักกิจการดังกล่าว เพราะสถานที่เหล่านั้นเป็นสถานที่ปิดและแออัดไปด้วยผู้คน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการแพร่กระจายเชื้อโควิดได้ง่ายและรวดเร็ว และในตัวอย่างที่ 2 และ 3 กวีกล่าวถึงการต้องปิดเมืองปิดประเทศ รวมถึงกิจการระหว่างประเทศที่ไม่สามารถทำได้ เพราะถือเป็นมาตรการการควบคุมโรคของผู้คนระหว่างประเทศ การปิดเมืองปิดประเทศจึงเป็นดังการคุมเข้มเชื้อโรคให้อยู่ในบริเวณที่ควบคุมได้

1.3 ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ

ภาพแทนความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ เป็นภาพแทนที่เป็นผลลัพธ์โดยตรงจากหัวข้อที่ 1 และ 2 นั่นคือการที่ผู้คนไม่สามารถออกไม่ใช้ชีวิตได้อย่างปกติ บ้านเมืองเจียบเหงา สถานประกอบการกิจการต่าง ๆ ต้องปิดตัวลง และยังไม่สามารถเดินทางระหว่างประเทศได้อีกด้วย นี่จึงเป็นผลทำให้เกิดภาพแทนความล้มเหลวทางด้านเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

วิกฤตโลกยึดเยื้อพะเพาะเชื้อร้าย
ชีวิตการค้าขายหายตกหล่น
นับเม็ดเงินกำไรใจทุกซท
ห้วงมีตมนครอบงำ หลังน้ำตา
(นัยสำคัญ : กันตภณ รักคำมี , 26 ก.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

วิกฤตการณ์โควิดทำพิษหนัก
กิจการฐานหลักเริ่มสิ้นไหว
เศรษฐกิจตกต่ำกว่าครึ่งคราใด
ประชาชนทนได้แต่ไม่นาน
งานที่มีอาจทรุดต้องหยุดพัก
เงินสำรองเงินหลักถูกเผาผลาญ
รายได้ลดเพิ่มรายจ่ายแต่ไรงาน
จนต้องถอยกลับบ้านภูมิลำเนา
(ยายพุดมา ตาว่าต่อ : อุดม ขาติขันธ์ , 27 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

เธอซื้อโควิด
เธอทำให้นายจ้างของฉันต้องปิดกิจการ
เธอทำให้ฉันตกงาน
เธอทำให้เงินในกระเป๋าฉันเหลือเพียงหลักร้อยบาท
(“แสงสว่าง” : กรกมล โกฉัยพัฒน์ , 30 ก.ค. 63)

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่ากวีได้บรรยายไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการที่ทุกคนต่างได้รับผลกระทบจากพิษเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกับอาชีพที่มีรายได้วันต่อวัน เช่น “ชีวิตการค้าขายหายตกหล่น” ที่มีรายได้ลดลงจากสถานการณ์ที่ไม่ปกติ นอกจากนั้นก็มีอีกหลายอาชีพที่ต้องถูกพักงานหรือถูกเลิกจ้าง เช่น “เธอทำให้ฉันตกงาน” สะท้อนให้เห็นว่าหลายชีวิตต้องดิ้นรนและต่อสู้ภายใต้กับวิกฤต ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นว่าในคราวที่ผู้คนเผชิญหน้ากับวิกฤตเหล่านี้หลายชีวิตไร้เงินเก็บหรือเงินสำรองผ่านวรรณคดีว่า “เงินสำรองเงินหลักถูกเผาผลาญ และฉันเหลือเพียงหลักร้อยบาท” แต่กลับไม่ได้รับเงินเยียวยาหรือมาตรการคุ้มครองรวมถึงสวัสดิการที่พึงจะได้ในฐานะประชาชนคนหนึ่ง ยิ่งเป็นจุดตอกย้ำถึงระบบและเศรษฐกิจที่พังทลาย โดยจะอธิบายต่อในหัวข้อที่ 1.4

1.4 ภาพแทนการบริหารงานของรัฐบาลที่ล้มเหลว

สืบเนื่องจากการปรากฏภาพแทนความล้มเหลวทางด้านเศรษฐกิจที่ได้กล่าวไปในข้อที่ 1.3 พบว่า ส่วนสำคัญที่ทำให้สภาพเศรษฐกิจตกต่ำกว่าที่ควรจะเป็น คือการจัดสรรทรัพยากรของรัฐบาลที่ล้มเหลว ในการบริหารงานภายใต้ภาวะวิกฤต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

รอรัฐเจียดเงินน้อยทยอยแจก
กลายเป็นแจกแบ่งชั้นชนคนกระหาย
ที่เดือดร้อนกลับถูกวางไว้สุดท้าย
ที่อยู่สุขสบายกลับได้มา
(ชีวิตก็ชีวิต : นฤชน รักษ์จันทร์ , 26 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

ขาดกรอกรายเผยโฉม
ผู้คนเรียงแถวตุงงาน
ความอดอยากแสนสาหัสกำลังเดินทางมาพร้อมกัน
ชีวิตหาเข้ากินค่ากลายเป็นภาระระหกระเหิน
รัฐสวัสดิการกลายเป็นเศษเงินที่ร้องอ้อนวอนขอความเมตตาให้หยิбыื่น
(ขาดกรต่อเนื่อง : ปภาตพงศ์ วันภักดี , 29 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ท่านนายกครับ
ผมกำลังตกอับแล้วแน่นแ
เมียบกับลูกร้องกระจองอแง
แล้วยังแม่นอนป่วยโปรดช่วยที
ท่านนายกครับ
เร็วเร็วหน่อยขอรับ อย่าเมินหนี
นั่น ร้วกระทรวงคลังยังพอมี
วันพรุ่งนี้ผมจะไปปิ่นนะขอรับ
(ก้าวผ่านกาฬเวลา , จดหมายถึงนายก)

ตัวอย่างที่ 4

รัฐเยียวยาห้าพันยังไม่ถึง
เขาเรียกร้องกันอิงคะเนอยู่ไหวไหว
จะกินยาจะปิ่นร้วบิบหัวใจ
ปิดทีวีร้องไห้ ทำไงดี
(ก้าวผ่านกาฬเวลา , แรงงาน-แรงงาน)

ตัวอย่างที่ 1-4 จะเห็นว่าวิถีได้บรรยายไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือภาพของการรอคอยความช่วยเหลือจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ที่จะช่วยเยียวยาประชาชนในสภาวะวิกฤต ซึ่งภาพแทนของทั้ง 4 ตัวอย่างข้างต้น เป็นการกล่าวด้วยน้ำเสียงเดียวกันนั่นคือความไม่พึงพอใจ ในการบริหารงานของรัฐบาล ผ่านการตัดพ้อ รอคอย และเรียกร้องต่อสิทธิที่ควรจะได้รับ เช่น รอรัฐเจียดเงินน้อย , รัฐสวัสดิการกลายเป็นเศษเงินที่ร้องอ้อนวอนขอความเมตตาให้หยิбыื่น , ท่านนายกครับ เร็วเร็วหน่อยขอรับ อย่าเมินหนี , รัฐเยียวยาห้าพันยังไม่ถึง เป็นต้น ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลต้องสามารถเป็นที่พึ่งพิงของประชาชนได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ รัฐต้องเป็นจุดหมายแรกในการเข้ามาช่วยเยียวยาประชาชน แต่ภาพแทนดังกล่าวทำให้เห็นว่าสวัสดิการต่าง ๆ ไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้เท่าที่ควร จากคำว่า “รัฐเยียวยาห้าพันยังไม่ถึง” บ่งบอกว่าเงินจำนวนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงปากท้องในสภาวะวิกฤต ซึ่งอาจหมายถึงการขาดรายได้ และขาดเงินฉุกเฉินเมื่อมองถึงภาระที่

ต้องแบกรับจำนวนเงินอาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และเงินอาจไม่ไหลเวียนหรือผลลัพธ์เดียวที่รัฐต้องโยนภาระให้ประชาชนรับผิดชอบตนเอง การจัดสรรทรัพยากรอื่น ๆ ในการควบคุมโรค อาทิ เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย หรือการได้รับวัคซีนที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ควรเป็นสิ่งที่ประชาชนเข้าถึงได้ และควรเป็นสิ่งที่แจกจ่ายเป็นรัฐสวัสดิการ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย แต่สิ่งเหล่านี้กลับเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นในวันที่รายได้ลดลง

1.5 ภาพแทนความยุติธรรมในสังคมท่ามกลางวิกฤติ

ในช่วงเวลาที่เรียกได้ว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางสังคมถือเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่สามารถชี้วัดในเรื่องของความพร้อมต่อการจัดการ และการแก้ไขปัญหาของผู้คนและระบบทางสังคม ซึ่งผลลัพธ์เหล่านั้นจะทำให้มองเห็นสภาพที่แท้จริงของสังคมได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกันกับช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคโควิดที่เป็นสถานการณ์วิกฤตวิถึที่ร่วมกันถ่ายทอดภาพแทนในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สัญญาณแลยุคสมัย
ใครมีอุปโภคบริโภคใครมีปราบ
ใครถือสิทธิ์ครองอำนาจ
ช่วงชิงสวมมงกุฎเลือด ?
(แปล : อธิ อิศรสารดี , 29 ต.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

บ้างสำเร็จ บ้างทุกข์ทนในลมหายใจที่เหลืออยู่
ขณะอาจมีใครสักคนแอบร่ายขึ้น
ในสถานการณ์อันยากลำบากนี้...
(New normal : ภริเดช แก้วมงคล , 8 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

...ในสงครามความต้องการของมนุษย์
โลกทุพพลภาพเพราะความอดอยากเหลือล้ำ
...ในสงครามทุนเอาเปรียบเหยียบหัวกัน
โลกโศกเศร้าเพราะอาชญากรรม
(วันที่โลกหายน่า : ศรีวรรณ , 3 ส.ค. 63)

ทั้ง 3 ตัวอย่างข้างต้นก็ได้อธิบายถึงภาพแทนความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมท่ามกลางวิกฤติ ผ่านการตั้งคำถาม และข้อสังเกตจากความไม่เท่าเทียมบางอย่างของคนและชนชั้นทางสังคม ในการใช้ภาวะวิกฤตเหล่านี้ฉกฉวยโอกาสเข้าหาตนเอง ดังตัวอย่าง ขณะอาจมีใครสักคนแอบร่ายขึ้น ในสถานการณ์อันยากลำบากนี้ นอกจากนั้นยังปรากฏภาพความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผ่านการยึดความต้องการส่วนตนเป็นที่ตั้ง จนก่อเกิดเป็นสงครามการเอาเปรียบกันท่ามกลางวิกฤติ โดยในประโยคที่กล่าว เอาเปรียบเหยียบหัวกัน ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไม่สนอกสนใจกัน ไร้ความเห็นอกเห็นใจ โดยเฉพาะกับกลุ่มคนที่เป็กลุ่มคนชั้นสูงที่อาจใช้ภาวะดังกล่าวดันตนเองขึ้นไปจากการกดทับผู้อื่น

2. ภาพแทนของคนในยุคโควิด

ภาพแทนที่ปรากฏมากที่สุดใน 3 หมวดหมู่คือภาพแทนของคน โดยกวีได้ประพันธ์วินิพนธ์ผ่านการนำเสนอโดยใช้คนเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดบทกวีนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพของคนในสังคมที่ต่างก็ได้รับผลกระทบในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางวิกฤต โดยประกอบด้วย 7 ภาพแทนดังต่อไปนี้ 1. ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต 2. ภาพแทนความโดดเดี่ยวของคนในสังคม 3. ภาพแทนของแพทย์พยาบาลเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก 4. ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของคนในสังคมจำนวนมาก 5. ภาพแทนความหวังของคนในสังคม 6. ภาพแทนการช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างคนในสังคม และ 7. ภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต

สภาวะวิกฤตรอบด้านที่เกิดขึ้นในช่วงโควิด ทำให้ทุกคนในสังคมต่างต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ขึ้น ซึ่งหนึ่งในการยังคงต้องมุ่งมั่นทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ บางอาชีพสามารถทำงานได้โดยไร้ความเสี่ยงหรือมีความเสี่ยงน้อย แต่กับบางอาชีพไร้ทางเลือกและต้องเผชิญความเสี่ยงตลอดเวลา โดยในที่นี้กวีได้บรรยายถึงอาชีพหาบเร่ขายของ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ยังมีลมหายใจ ใช้ชีวิต

ท่ามวิกฤตหนักหน่วงไม่ล่วงผ่าน

สวมหน้ากากหิวตะกร้าหน้าเบิกบาน

ไปขายทั่วจักรวาลสะพานไม้

(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : วิศิษฐ์ ปริยานนท์ , หน้า 45)

ตัวอย่างข้างต้นกวีได้อธิบายถึงภาพการสู้ชีวิตผ่านการตั้งหน้าตั้งตาทำงาน แม้จะอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโควิด จากตัวอย่าง สวมหน้ากากหิวตะกร้าหน้าเบิกบาน สะท้อนให้เห็นถึงความต่อสู้ผ่านการรับมือในเชิงบวก ทำให้เห็นว่าอาชีพบางอาชีพที่ไร้ทางเลือกเป็นเพียงทางเลือกที่ได้มาซึ่งรายได้ ที่นอกจากจุนเจือตัวเองแล้ว ยังอาจเป็นรายได้หลักของครอบครัว ภาพแทนการสู้ชีวิตของคนท่ามกลางวิกฤต จึงคือการมีภาระหน้าที่และปากท้องของคนที่บ้านเป็นแรงผลักดันที่ทำให้กล้าเผชิญและมุ่งมั่นต่อการทำงานซึ่งแม้จะอยู่สภาวะเสี่ยงก็ตาม

2.2 ภาพแทนความโดดเดี่ยวของคนในสังคม

ความโดดเดี่ยวที่เกิดขึ้นของคนในสังคม โดยมากมาจากการปลีกตัวเพื่อลดการกระจายความเสี่ยงของโรค ไม่ที่จะเป็นการทำงานแบบเวิร์คฟอร์มโฮม การกักตัวเมื่ออยู่ในสภาวะเสี่ยง หรือการต้องรักษาตนเองแม้ยามได้รับเชื้อโควิด ก็ต้องรักษาตนเองเพียงลำพัง ซึ่งเหล่านี้นล้วนเป็นภาวะที่ทำให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกเปลี่ยวเหงาและโดดเดี่ยว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

คุณคือใครในวินาที นาที ชั่วโมงแห่งทุกข์ระทม

แต่ละสถานพื้นที่ยืนนั่งนอนระบายลมหายใจ

ปัจเจกใดตระหนักรู้ในความคำนึง

ฉันทึ่งในผู้ก้าวไปในความโดดเดี่ยวเพียงลำพัง

(นวสามัญ : ชะการีย์ยา อมตยา , 13 ต.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

หากว่าเมืองถูกคลั่งกางออก
คนเหงาจำนวนหนึ่งกำลังสนทนากับความโดดเดี่ยว
จนไม่เหลือความลับใด
(ความรักกินได้ : โรสนี นูรฟารีดา , 15 ต.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ขวดแก้วใบใส
วางเรียงบนชั้นเพาะเลี้ยง
ฉันทเฝ้ามองปลากัด
ปลากัดเฝ้ามองฉัน
ขณะกักตัว
ฉันเข้าไปอยู่ในขวดแก้ว
กลายเป็นปลากัด
ทุกวินาทีถึงอิสระธาตุภายนอก
(ปลากัด-ปลากัด : คมสันต์ สะกิด , 13 ส.ค. 63)

จากตัวอย่างข้างต้นกวีได้บรรยายถึงภาพแทนความโดดเดี่ยว ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งภาวะความโดดเดี่ยวเกิดจากการที่ใช้เวลากับตัวเองเพียงลำพังมากเกินไป จากการหลีกเลี่ยงการพบเจอผู้คน ในแง่หนึ่งการได้อยู่เพียงลำพังอาจทำให้มีเวลาได้กลับมาสำรวจตนเอง แต่อีกแง่หนึ่งการสร้างความปลอดภัยเหงาจนเกินไป โดยในที่นี้จะเห็นกวีได้ใช้คำว่า **โดดเดี่ยวเพียงลำพัง , สนทนากับความโดดเดี่ยว จนไม่เหลือความลับใด , ฉันเข้าไปอยู่ในขวดแก้ว กลายเป็นปลากัด** เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นภาวะความปลอดภัยเหงาจนก่อให้เกิดเป็นความรู้สึกโดดเดี่ยว ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างที่ว่า กลายเป็นปลากัด สะท้อนให้เห็นว่าจากเคยใช้ชีวิตได้อิสระ แต่กลับต้องมาถูกขังเหมือนสัตว์ แม้อยู่ในขวดแก้วก็ต้องอยู่ในขวดแก้วเพียงลำพัง ความโดดเดี่ยวดังกล่าวจึงเสมือนการซ่อนทับจากความเหงาในหลาย ๆ มิติ

2.3 ภาพแทนของแพทย์พยาบาลเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก

หนึ่งอาชีพที่เป็นพลกำลังสำคัญที่เปรียบเป็นปราการด่านหน้า ในการเผชิญกับเชื้อโรคโควิด 19 คืออาชีพของแพทย์พยาบาล และบุคลากรแพทย์แขนงต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น แต่ยังคงสัมผัสต่อความเสี่ยงในการรับเชื้อโรคตลอดเวลา อาชีพดังกล่าวในช่วงระยะเวลาการเกิดโรคโควิด 19 จึงถือเป็นอาชีพที่เสียสละ มีเกียรติ และได้รับการยกย่องจากคนในสังคม ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

ภาพนักรบชุดเกราะขาวสะอาด
แต่เกลื่อนกลาดบาดแผลและหม่นไหม้
ความเสี่ยงกร่อนความสุข..ทุกปัจจัย
แม้ร้องไห้ก็ยังทำหน้าที่ทำ
(“ความทรงจำสีดำสนิท” : สราวุธ สัญญาโม , 9 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

เพราะผดุงมุ่นมั่นกันแน่นหนัก
เพราะเติมรักต่อใจไม่ขาดสาย
อีกแพทย์เองเก่งกล้าถึงล้ำกาย
จดเข้าบ้ายร่วมสู้ช่วยหมู่มุน
(อ้อมอุ๋น : นพฤทธิ์ ขวัญสุรัตน์ , 21 ก.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ผูกเรื่องราวจนกล่าวขานตำนานเริ่ม
ได้อีกheimด้วยชุดกาวน้้าความหวัง
ชนแซ่ซ้องก้องชูเชิดเกิดพลัง
ให้หนึ่งครั้งร่วมจารึกสู่ศีกพาล
(สายธารใจเชื่อมสายใยโลก : ธีระยุทธ์ แสงทิพย์ , 17 ส.ค. 63)

จากทั้ง 6 ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากวีได้กล่าวเชิดชูเกียรติของอาชีพแพทย์ พยาบาล จากการทำงานหนัก โดยพบจากวรรคที่ว่า แม้ร้องไห้ก็ยังมึหน้าที่ทำ จดเข้าบ่ยร่วมสู้ช่วยหมู่ชน ด้วยอาวุธคือชีวิตจิตวิญญาณ ทั้งหมดนี้ล้วน บ่งบอกให้เห็นถึงการทำงานหนักผ่านความทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ แม้จะมีความเหน็ดเหนื่อย แต่ก็เพราะเป็นหน้าที่ สำคัญที่จะช่วยเหลือประชาชนยามได้รับความเจ็บป่วย และโดยเฉพาะจากภาวะวิกฤตแล้วการทำงานยังต้องอยู่กับ ความเสี่ยงตลอดเวลา เหมือนการสู้รบต่อเชื้อโรคอาชีพแพทย์พยาบาลจึงถูกกล่าวด้วยภาพของผู้ต่อสู้ ตัวอย่างเช่น นักรบชุดกราวน ผู้ลบทุกข์ นักรบแถวหน้า มากกว่าผู้กล้าหาญ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าอาชีพแพทย์พยาบาลเป็นดังที่ ฝากความหวัง ความศรัทธา จากความรู้ความสามารถ รวมถึงความกล้าหาญต่อการเสียสละตนเอง ทำให้อาชีพดังกล่าว เป็นอาชีพที่ประชาชนยกย่องให้เป็นฮีโร่ของสังคมในช่วงเวลาวิกฤตโควิด 19

2.4 ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของคนในสังคมจำนวนมาก

ภาพแทนการเจ็บป่วยและเสียชีวิตเป็นภาพแทนที่พบค่อนข้างมาก ที่กวีได้เลือกนำมาใช้เพื่อบอกเล่าถึง ผลกระทบต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้นท่ามกลางโรคระบาด การล้มตายของผู้คนจำนวนมากนับเป็นความเศร้าโศกและ สะเทือนของยุคสมัยโควิด ภาพแทนดังกล่าวจึงถูกถ่ายทอดให้เห็นถึงปริมาณการเสียชีวิตที่อาจไม่ประเมินค่าได้ ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ฆาตกรรมฆาตกรรมเซลล์ชั้นดีให้เจ็บป่วยล้มตาย
จากเหี่ยวร้างหนึ่งไปเป็นสอง
จากสองเป็นสาม สามเป็นสี่
จากเป้าหมายเป็นเด็กและคนแก่
นานวันลูกหลานนับไม่ถ้วน
ไม่เสียเวลาเลือกเหี่ยวอีกต่อไป
(ฆาตกรต่อเนื่อง : ปภาตพงศ์ วันภักดี , 29 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

ดังสงครามคร่าคนแสนทนทุกข์
โลกถึงยุคโรคระบาดชาติป่วนปั่น
ก็ชีวิตต้องล้มตายทุกข์รายวัน
ยากปิดกั้น พื้นที่ ที่เสี่ยงภัย
จากหลักสิบ ระบาดหนัก สู่หลักแสน
คนขาดแคลน นองน้ำตา กว่าครึ่งไหน
โรคโควิด เปลี่ยนโลกเรา จนเข้าใจ
เป็นอีกหนึ่ง โลกใบใหม่ ไม่นั่นอน
(โควิดเปลี่ยนเรา เรื่องเล่าเปลี่ยนโลก : กิตติพงศ์ บุญนาค , 5 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1 และ 2 กวีที่กล่าวแทนภาพการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตโดยบรรยายให้เห็นถึงการลูกกลมไปข้างหน้า อย่างไม่อาจหาจุดสิ้นสุด ดังตัวอย่าง นานวันลูกกลมนับไม่ถ้วน ล้มตายทุกซักราวัน จากหลักสิบ ระเบิดหนัก สู่หลักแสน ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณความสูญเสียเพิ่มขึ้นในทุก ๆ วัน โดยเฉพาะตัวอย่างที่ว่า จากหลักสิบสู่หลักแสน สะท้อนให้เห็นถึงการลูกกลมและแผ่ขยายของเชื้อโรครอย่างรวดเร็ว สังคมที่ถูกปกคลุมไปด้วยโควิดจึงเต็มไปด้วยการเกิดภาพแทนการสูญเสียของชีวิตและความเจ็บป่วยของผู้คนจำนวนมาก

2.5 ภาพแทนความหวังของคนในสังคม

ความหวังถือเป็นหนึ่งหนทางที่ทำให้คนในสังคมสามารถต่อสู้กับความกลัวได้ ทว่าความหวังมาจากการผ่านสถานการณ์ การรับมือ รวมถึงการอยู่ร่วมกับโรคโควิดมาแล้วในช่วงเวลาหนึ่ง จนทำให้ความวิตกกังวลค่อย ๆ เลือนหายจากการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ความหวังจึงถือเป็นหนึ่งภาพแทนที่สำคัญที่ทำให้คนในสังคมลุกขึ้นมาใช้ชีวิตอย่างปกติ และส่งต่อความหวังในกันเพื่อเป็นกำลังใจในการร่วมฝ่าฟันวิกฤตครั้งนี้ไปด้วยกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

มีดมีดคงสร้างซาเมื่อฟ้าสา
มีอรุณรุ่งรางรับวันใหม่
จงเข้มแข็งแกร่งและกล้าอย่าหวั่นใด
ก้าวข้ามไปด้วยก้าวของเราเอง
(มีดมีดคงสร้างซาเมื่อฟ้าสา : กิตติ อัมพรมหา , 29 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

เราจะเปลี่ยนแปลง...
ในความมีดมีดของท้องฟ้า
แสงแห่งความหวังดั่งส่องประกาย
หากไม่เกิดสงคราม อาจไม่เห็นวีรบุรุษ
สำนึกของความเป็นมนุษย์ยังสวยงามเสมอ
ความเห็นอกเห็นใจและความช่วยเหลือต่างถาโถม
รอยยิ้มและความหวังปรากฏบนใบหน้าแห่งการรอคอย
โอกาสที่ถูกหยิบยื่นครั้งแล้วครั้งเล่า
เป็นสัญญาณของการเริ่มต้นใหม่
ดังต้นกล้าในหยาดฝนแรกแห่งชีวิต
(เราจะเปลี่ยนแปลง : วัฒน วัฒน วัฒน , 2 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1-2 กวีได้กล่าวถึงภาพแทนของความหวังในลักษณะของการที่คนในสังคมต่างให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ในฐานะที่ทุกคนต่างก็ได้รับผลกระทบและเผชิญหน้ากับเหตุการณ์เดียวกัน การสร้างความหวังผ่านกำลังใจจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ ที่ทำให้คนในสังคมได้ตระหนักเราไม่ใช่คนเดียวที่ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรค การได้รับรู้และเห็นว่าทุกคนต่างก็กำลังต่อสู้อยู่เช่นเดียวกันทำให้ปัญหานั้นทุเลาไปได้ จากตัวอย่างกวีใช้คำว่า **จงเข้มแข็งแกร่ง และกล้าอย่าหวั่นใด ก้าวข้ามไปด้วยก้าวของเราเอง และ เป็นสัญญาณของการเริ่มต้นใหม่** สะท้อนให้เห็นอีกหนึ่งมุมมองว่าหลังวิกฤตระลอกนี้ที่ผ่านไป จะเป็นดังสัญญาณการเริ่มต้นใหม่ ที่มั่นคงและสวยงามกว่าเดิม เพราะอุปสรรคครั้งนี้ถือเป็นตัวชี้วัดคุณค่าและความแข็งแกร่งในชีวิต เมื่อผ่านไปได้อาจไม่มีสิ่งใดที่สาหัสเท่าช่วงเวลานี้อีกแล้วก็ได้ในชีวิต

2.6 ภาพแทนการช่วยเหลือและแบ่งปันระหว่างคนในสังคม

หนึ่งภาพแทนที่เด่นชัดและเป็นภาพแทนที่กวีเลือกมานำเสนอมากที่สุด คือภาพแทนของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม ซึ่งถือเป็นภาพแทนที่กลายเป็นภาพจำในช่วงวิกฤตโควิดได้เป็นอย่างดี โดยในที่นี้การเมตตาเกื้อกูลเป็นคุณสมบัติสำคัญของคนไทย ทำให้ยามเกิดวิกฤตการปรากฏภาพแทนดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องเหนือความคาดหมาย ทว่าก็เป็นพื้นที่สำคัญในการแสดงออกถึงมิติที่มีระหว่างกันอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

คนมีช่วยคนยาก
ให้ท้องปากเธอและฉัน
อึดสูขต่างแบ่งปัน
ดูไบนั่นล้นหัวใจ
หัวใจอยู่ใน “ตู้-
ปันสุข” ฝากผู้ให้
ถ่ายทอดความห่วงใย
โลกจึงใหญ่กว่าบ้านตน
น้ำใจแห่งมนุษย์
คืออาวุธประสิทธิ์ผล
เมื่อคนรู้ค่าคน
จึงข้ามพ้นทุกข์นานา
(น้ำใจยังไหลบ่าซบน้ำตาที่หลังริน : ชัยมงคล โอสิน , 27 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 2

กระนั้นวิกฤติเผยมนุษย์ผู้ผดุงงาม
ในห้วงยามสาธารณสุขปลุกความหมาย
ผู้ปันสุขแจกรักยิ่งมากมาย
ทอริ้วสายน้ำใจเลี้ยงเปี่ยมล้ำเค็ญ
(สุโลกใบใหม่ : นนทพัทธ์ หิรัญเรือง , 26 ก.ค. 63)

หนึ่งปรากฏการณ์สำคัญที่นับได้ว่าเป็นภาพแทนที่เด่นชัดที่สุดของการแบ่งปันในยุคโควิด นั่นคือการกำเนิดตู้ปันสุข ซึ่งเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมได้เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในคราวเดียวกัน กล่าวคือ ในทุก ๆ พื้นที่ จะมีตู้ปันสุขเพื่อให้ทุกคนนำสิ่งเครื่องใช้หรืออาหารที่ตนมี นำวางไว้ที่ตู้ปันสุข หรือจะกล่าวว่าเป็นศูนย์กลางการแบ่งปันก็ได้ ซึ่งใครขาดแคลนและต้องการสิ่งใดก็สามารถหาได้จากที่ตู้ปันสุข ขณะเดียวกันผู้ใดมีเยอะหรือเกินจำเป็นก็เป็นช่องทางที่ทำให้เราได้มีโอกาสในการเป็นผู้ให้ ซึ่งแน่นอนว่าในสถานการณ์ดังกล่าว เราอาจจะเป็นไปได้ทั้งผู้ให้และผู้รับ ตู้ปันสุขจึงกลายเป็นจุดรวมของการปันรักในสถานการณ์อันยากลำบากทางสังคม

2.7 ภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด

การเกิดวิถีปฏิบัติในยุคโควิดถือเป็นภาพประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง ที่ทำให้เราได้ย้อนรอยถึงเหตุการณ์ในอดีตว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างและเรามีวิธีการรับมือต่อเรื่องราวเหล่านั้นอย่างไร นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงสภาพสังคม ขณะนั้นว่ามีความแตกต่างไปจากภาวะปกติอย่างไร ภาพแทนที่ปรากฏในยุคโควิดจึงถือเป็นร่องรอยของเรื่องราวที่สะท้อนภาพวิถีชีวิตท่ามกลางวิกฤตได้ โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“Setzero” วันนี้เริ่มคลี่คลาย
“Work Form Home” หยุดเชื้อร้ายอยู่บ้าน
ร่วมสร้าง”Herd Immunity”ที่ต้านทาน
ต้องสืบสาน “Social Distance” กัน
สวมใส่”Mask” “Face Shield” “Newnormal”
คือศัพท์สอนศาสตร์วิถีที่รังสรรค์
เพิ่มวิชาสู่เด็กน้อยหลายร้อยพัน
เพื่อแบ่งปันความรู้ปูเส้นทาง
(บทเรียนนอกตำรา : ศักดา ไชยภาณุรักษ์ , 6 ก.ค. 63)

ตัวอย่างสุดท้ายที่ปรากฏในภาพแทนวิถีปฏิบัติยุคโควิด คือพบว่าเราได้รวบรวมคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้น และมีการใช้กันอย่างแพร่หลายและสร้างความเข้าใจกันในวงกว้าง ไว้ในบทที่ 1 บท ผู้วิจัยจึงใคร่แนะนำและให้ความหมายตามคำที่ปรากฏในบทนี้ต่อไปนี้ “Setzero” คือมาตรการเฝ้าระวังโดยมีเป้าหมายเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อ 0 ราย ซึ่งเป็นโครงการที่ควบคุมได้ยากแต่หากทำได้ก็จะถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและบ่งบอกได้ว่าแนวทางที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด “Work Form Home” คือการทำงานจากที่บ้านผ่านระบบออนไลน์ เพื่อหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คนเพิ่มระยะห่าง และหลีกเลี่ยงการแพร่กระจายเชื้อโรค “Herd Immunity” คือภูมิคุ้มกันหมู่ อธิบายโดยง่ายคือการที่รอให้คนจำนวนมากติดเชื้อ แล้วเกิดภูมิคุ้มกันตามธรรมชาติโดยทั่วหน้า เหมือนการรับเชื้อจากไข้หวัดที่เมื่อเป็นแล้วหนึ่งครั้ง ร่างกายก็จะมีภูมิคุ้มกันโรคได้เองตามระบบธรรมชาติ “Social Distance” คือการเว้นระยะห่าง หมายถึงการหลีกเลี่ยงการจับหรือสัมผัสกัน เพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่นเพราะไม่อาจทราบได้ว่าเราและเขาเป็นพาหะนำเชื้อโรคโดยไม่รู้ตัวหรือไม่ นอกจากนั้นก็คือการหลีกเลี่ยงการเข้าสังคมและพบปะผู้คนเยอะ ๆ ด้วยเช่นกัน “Mask” และ “Face Shield” คือหน้ากากอนามัยที่คลุมเฉพาะช่วงปากและจมูก ส่วน “Face Shield” คือหน้ากากใสที่ป้องกันใบหน้า และสุดท้ายคือ “Newnormal” คือวิถีปฏิบัติแบบใหม่ หรือความปกติใหม่ ที่หมายถึงการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่เคยผ่านมา ซึ่งการมาของโควิดนั้นเสมือนมาปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน กล่าวโดยรวมก็คือเป็นคำที่ครอบคลุมที่วิถีปฏิบัติทั้งหมดที่เกิดขึ้นในช่วงโควิดนั่นเอง

3. ภาพแทนธรรมชาติท่ามกลางยุคโควิด

การปรากฏภาพแทนของธรรมชาติถือเป็นภาพแทนที่เป็นสาเหตุของต้นกำเนิดภาพแทนอื่น ๆ นั้นเพราะเชื้อโรคหรือไวรัสโควิด 19 เริ่มต้นจากสัตว์ที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมา แต่บริบททางธรรมชาติที่กวีได้กล่าวถึงไม่ใช่การกล่าวถึงต้นเหตุหากแต่กล่าวถึงผลลัพธ์ และมองว่าทุกสิ่งเชื่อมโยงกัน นอกจากนั้นก็มองว่าธรรมชาติอาจทำร้ายเราแต่ก็บำบัดเราด้วยในคราวเดียวกัน โดยแบ่งได้ 4 หัวข้อ 4 ได้แก่ 1. ภาพแทนธรรมชาติช่วยบำบัดความทุกข์ใจ 2. ภาพแทนโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ 3. ภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ 4. ภาพแทนความไม่แน่นอนของธรรมชาติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ภาพแทนธรรมชาติช่วยบำบัดความทุกข์ใจ

การที่มีเวลาได้อยู่กับธรรมชาติมากขึ้น จากการปลีกตัวออกจากผู้คนและสังคมจึงเป็นผลทำให้เล็งเห็นถึงความงดงามของธรรมชาติ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับชีวิตในทุกมิติ การได้ใช้ชีวิตช้าลงจึงมองเห็นคุณค่าสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น และได้นำสัจธรรมทางธรรมชาติช่วยฟื้นฟูและบำบัดจิตใจในยามทุกข์

ตัวอย่างที่ 1

ธรรมชาติบำบัดใจให้แข็งแกร่ง
เหมือนมีแรงใจมอบมาลอบปลุก
เป็นภูมิคุ้มกันใจเมื่อภัยรุก
ทุกสิ่งสุขพร้อมบรรเทา...รอเรามอง
(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : โพรเดก , หน้า 29)

ตัวอย่างที่ 2

เราจึงเห็นคุณค่าของอากาศบริสุทธิ์
เมื่อต้องหายใจในหน้าากตลอดเวลา
เราจึงรู้คุณค่าของโลกธรรมชาติ
เมื่อถูกจำขังอยู่แต่ในร้วบ้าน
(วันที่โลกหายป่วย : ศรีวรรณ , 3 ส.ค. 63)

ตัวอย่างข้างต้นก็ได้กล่าวถึงภาพแทนของธรรมชาติที่ช่วยบำบัดความทุกข์ จากภายใต้บริบทเดียวกัน นั่นคือการได้อยู่ติดบ้าน เมื่อต้องกักตัวหรือหลีกเลี่ยงสังคม ทำให้มีเวลาได้พิจารณาไตร่ตรองธรรมชาติใกล้ตัว และก่อให้เกิดเป็นความงดงามภายในจิตใจจากการเห็นความงามของธรรมชาติ โดยในตัวอย่างที่ 1 เป็นการกล่าวผ่านความงาม 1 ชั้น นั่นคือความงามที่มองเห็นด้วยสายตาเท่านั้น จากตัวบท “ทุกสิ่งสุขพร้อมบรรเทา...รอเรามอง” แต่ในตัวอย่างที่ 2 เป็นการตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติ จากความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้จากตัวบท กล่าวว่า “เราจึงรับรู้คุณค่าของโลกธรรมชาติ เมื่อถูกจำขังอยู่ในรั้วบ้าน” สะท้อนให้เห็นว่าความงามของธรรมชาติและคุณค่าที่แท้จริงของธรรมชาติอาจจะถูกละเลยและมองข้ามไปเมื่ออยู่ในสถานการณ์ปกติ แต่จากเหตุการณ์โควิด 19 ที่ทำให้ผู้คนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิต ทำให้ธรรมชาติมีบทบาทและมีส่วนช่วยฟื้นฟูสภาวะจิตใจในยามทุกข์ได้

3.2 ภาพแทนโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การมาของโควิดนับเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติรูปแบบหนึ่ง นั่นคือโรคร้ายที่ระบาดไปทั่วโลกไม่เพียงแต่เกิดในที่ใดที่หนึ่งเท่านั้น ผลกระทบจากโรคโควิดจึงเป็นสิ่งที่มนุษยชาติต้องเผชิญชะตากรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการต้องสูญเสียเพื่อนร่วมโลกเป็นจำนวนมาก ทำให้โควิดกลายเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ร้ายแรงในยุคสมัยหนึ่งของโลก

ตัวอย่างที่ 1

และแล้วโควิดโรคปริศนา

ไวรัสโคโรนามหาสมัย

กาลครั้งหนึ่งโลกพบพิบัติภัย

สงครามโรคครั้งใหญ่ในหมู่มนุษย์

(นิราศโรค : ไพโรจน์ วรรณ , 15 ก.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

พสุธาบัดนี้

ผัดผัน

เกิดก่อพิบัติพลัน

โรคร้าย

ไวรัสแพร่พรายพันธุ์

ผืนภพ

ดำดิ่งคราวเคราะห์คล้าย

มอดม้วยชีวา

(มรสุมโควิด วิภคไทย : ปิศาจเจ้ากล , 14 ส.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ห้วงระบาดของโรคอุบัติใหม่

คือมหันตภัยอันใหญ่หลวง

คร่าชีวิตทุกแห่งหนชนทั้งปวง

มิอาจล่วงดับดินสิ้นชะตา

หรือว่าโลกอ้างบางมวลมนุษย

ให้พิสุทธิ์ไรบาปอันหยาบหนา

ทำลายโลกล่วงเกินนานมา

ถึงเวลาดับสูญคุณทวี

(อ้างบาง : ชูเกียรติ เชื้อมณฑา , 7 ส.ค. 63)

จากตัวอย่างที่ 1 – 3 ก็ได้กล่าวถึงโควิดที่เสมือนเป็นภาพแทนของภัยพิบัติทางธรรมชาติ นั่นคือภัยพิบัติทางด้านโรคร้ายแรงที่คร่าชีวิตคนทั่วโลกเป็นจำนวนมาก และยังส่งผลต่อโลกและผู้คนในอีกหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจากตัวอย่างจะพบว่า กวีกล่าวคำว่าภัยพิบัติควบคู่กับคำว่า โรคร้าย โรคปริศนา สงครามโรค สะท้อนให้เห็นว่า โรคโควิดเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทันได้ตั้งตัวและไร้วิธีการป้องกัน ในขณะที่ตัวอย่างที่ 3 กวีใช้คำว่า โลกอ้างบางมวลมนุษย เป็นดังภาพหลังเกิดภัยพิบัติจากการได้คร่าชีวิตผู้คนไปจำนวนมาก โดยคำว่า อ้างบาง ทำให้เกิดภาพแทนของการสูญเสีย สูญเสีย

3.3 ภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ

คู่ตรงข้ามของการเกิดภัยพิบัติอีกจำนวนไม่น้อย ที่นำเสนอภาพแทนในมิติของการถูกฟื้นฟูทางธรรมชาติ กล่าวคือเมื่อโลกสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็นำมาซึ่งการแทนที่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ ซึ่งภายใต้ภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้คน มีส่วนหนึ่งทางธรรมชาติที่ถูกฟื้นฟู โดยกวีได้นำเสนอตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ธรรมชาติได้พักฟื้นเพื่อตื่นใหม่
ท้องฟ้าแลสดใสไร้ฝุ่นผง
มลภาวะขยะร้ายได้ลดลง
พืชสัตว์กลับมาสืบพงศ์สร้างเผ่าพันธุ์
เต่าทะเลกลับสู่ฝั่งเพื่อวางไข่
วาฬตัวใหญ่เยือนเกาะแก่งสู่แหล่งฝัน
หาดทรายขาวเคล้าเคลียคลื่นเต็มคืนวัน
ปูลมวังไถกันบนผืนทราย
บนท้องฟ้านกกาได้บินร่อน
หวนรำลึกภาพย้อนที่สูญหาย
ท้องทุ่งนาคราก่อนนี้มีวัวควาย
จะกลับมามีความหมายขึ้นอีกครั้ง
(“พอ” : อัคระ จิตติถาวร , 8 มิ.ย. 63)

ตัวอย่างที่ 2

วันนี้
เมื่อไม่เหลือใครคอยบังคับขีปนาวุธ
เถาหญ้ากิ่งงอกงาม
นก และ กระรอก ปลุกป่าเขียวข่ม
ออกลูกอันหอมหวาน
หมาป่าก็มาทำรังในฐานจรวด
เรือบรรทุกเครื่องบินค่อยๆ พัง
จมลงก้นมหาสมุทร
ปีกอากาศยานล่องหน
หักห่อยชุกตมเลน
กัลปังกา ปะการัง ดอกไม้ทะเล
สีสดสวย ขึ้นปกคลุม
(เมื่อไม่เหลือใคร : เตือนจิต นวรงค์ , 12 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้คนสวมหน้ากากและออกห่างกัน
เสียงแตรค่อยๆ เบาลง...บนท้องถนน
น้ำทะเลเปลี่ยนสีอย่างที่มันควรจะเป็น
ปะการังกลับมาเดินระบำอีกครั้ง
เต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ในรอบ 7 ปี
โลกสูญเสียสัตว์ทะเลน้อยลง
ปริมาณแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด
นกครอบครองน่านฟ้าอย่างอลหม่าน
(เรื่องราวแห่งวิถีใหม่ : เงามืด , 11 ก.ค. 63)

ตัวอย่างที่ 1-3 กวีได้นำเสนอภาพแทนการถูกฟื้นฟูของธรรมชาติ จากการกล่าวถึงสัตว์และพืชที่ได้กลับมามีชีวิตและผลิบานได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากการรบกวนจากมนุษย์ ดังตัวอย่าง **พืชสัตว์กลับมาสืบพงศ์สร้างเผ่าพันธุ์ , ปุหลุมวิ่งไล่กันบนผืนทราย กัลปพฤกษ์ ปะการัง , ดอกไม้ทะเล สีสดสวย ขึ้นปกคลุม เต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ในรอบ 7 ปี** เห็นได้ว่าในอีกมิติหนึ่งที่มนุษย์ถูกรบกวนจากเชื้อโควิด เป็นช่วงเวลาที่สุดขั้วที่สุดที่พืชและสัตว์ได้พักฟื้น จากการที่เคยถูกเบียดเบียนจากมนุษย์ ซึ่งนับว่าเป็นช่วงเวลาที่เราสรรพสัตว์ได้มีชีวิตและผลิบานตามธรรมชาติอย่างที่เราควรจะเป็น ขณะเดียวกันก็เป็นภาพที่สะท้อนกลับมาถึงมนุษย์ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาเราล้วนเบียดเบียนและรบกวนต่อธรรมชาติอย่างไรบ้าง

3.4 ภาพแทนความไม่แน่นอนของธรรมชาติ

ความไม่แน่นอนของธรรมชาติที่กวีได้ถ่ายทอดในช่วงเวลาการเกิดวิกฤตโควิด 19 ถือได้ว่าเป็นการรับรู้ขั้นพื้นฐานผ่านการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ที่มนุษย์ไม่อาจคาดเดาได้ถึงสภาพ ดิน ฟ้า อากาศ หรือแม้กระทั่งภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งในที่นี้การปรากฏภาพแทนของความไม่แน่นอนของธรรมชาติ จึงเชื่อมโยงเข้ากับหลักสัจธรรมของชีวิตในการตระหนักรู้ถึงความไม่แน่นอน โดยมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ได้ยินว่าหนึ่งวินาที

ฟ้าเคยเปลี่ยนสีกะทันหัน

หนึ่งนาที่เคยเปลี่ยนเป็นร้อยพัน

ในหนึ่งวันเคยเปลี่ยนเป็นล้านฟ้า

เคยสีใหม่แล้วเปลี่ยนไปสีเก่า

เคยสีเศร้าแล้วเปลี่ยนไปเศร้ากว่า

เคยสีสุขแล้วเปลี่ยนในพริบตา

แล้วเปลี่ยนไปแล้วเปลี่ยนมาแล้วเปลี่ยนไป

(ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์ : นรพัลลภ ประณูพรพาล , หน้า 41)

ตัวอย่างที่ 2

เหมือนโลกยื่นองอาจประกาศว่า

พายุไม่ต้องมากก็พายุได้

มนุษย์น้อยน่ารักสุดหัวใจ

ฉันจะเล่นกับใครได้ทั้งนั้น

เป็นพายุแห่งความไม่แน่นอน

เป็นพายุซุกซ่อนมารอนขวัญ

เป็นพายุแห่งธรรมเกินจรรจง

มาเตือนคนให้เท่าทันกับความตาย

(ก้าวผ่านภาพเวลา , พายุ)

จากทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้นกวีได้นำเสนอภาพความไม่แน่นอนของธรรมชาติผ่านการพูดถึงการผันแปรของสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลก ไม่ว่าจะเป็นท้องฟ้า พายุ ที่มีความเคลื่อนไหวและผลัดเปลี่ยนไปตลอดเวลาไม่เคยหยุดนิ่ง สะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน และความไม่แน่นอนคือธรรมชาติ เช่นกันกับการมาของโรคโควิดที่อยู่ภายใต้การจัดสรรของธรรมชาติที่แม้จะเกิดขึ้น แต่วันหนึ่งก็จะสลายหายไปตามธรรมชาติอีกเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปได้ว่าภาพแทนของสังคมไทยในสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 แบ่งได้เป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาลงไปในแต่ละส่วนจะพบว่าส่วนที่มีความหลากหลายที่สุดในการเกิดภาพแทนคือภาพแทนของคนในสังคมซึ่งแบ่งได้ถึง 7 ปัจจัย สะท้อนให้เห็นว่าโควิดส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตของคนในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยภาพแทนที่เป็นไปในทิศทางบวกและภาพแทนที่เป็นไปในทิศทางลบ โดยในที่นี้พบว่าประเด็นที่น่าสนใจในการเกิดภาพแทนในทิศทางลบนั้น อยู่ในภาพแทนทางสังคมทั้งหมดซึ่งประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย อันได้แก่ ภาพแทนเมืองที่เจียบเหงา , ภาพแทนความล้มเหลวทางด้านเศรษฐกิจ , ภาพแทนการปิด/ยุติกิจการ , ภาพแทนการบริหารงานของรัฐที่ล้มเหลว และภาพแทนความอยู่ดีธรรมทางสังคม ทั้งหมดล้วนสะท้อนให้เห็นว่าภาพของสังคมถูกนำเสนอไปในทิศทางที่ย่ำแย่ เสื่อมถอย ในทุกมิติ หากแต่การเกิดภาพแทนของคนในสังคมที่แบ่งได้ 7 ปัจจัยนั้นกลับถูกนำเสนอไปในทิศทางบวก ไม่ว่าจะเป็น ภาพแทนการสู้ชีวิตท่ามกลางวิกฤต , ภาพแทนของแพทย์พยาบาลที่กลายเป็นฮีโร่จากการทำงานหนัก , ภาพแทนความหวังของคนในสังคม , ภาพแทนของคนในสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ต่างก็สะท้อนให้เห็นว่าภายใต้วิกฤตที่เต็มไปด้วยปัญหาทางสังคมรอบด้าน แต่การแสดงออกของคนถูกนำเสนอไปในทิศทางตรงกันข้าม สะท้อนให้เห็นว่าไม่ว่าโลกจะหยาบคายสักเพียงใด ๆ หรือไม่ว่าสถานการณ์ตรงหน้าจะเลวร้าย สิ้นหวัง แต่ทางออกและทางรอดเดียวที่มนุษย์จะฝ่าฟันไปได้คือความรักที่เกิดจากตนเองผ่านการตระหนัก เรียนรู้ และยอมรับในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเมื่อตระหนักต่อตนเองได้จึงส่งต่อความดีงามผ่านเป็นความเอื้ออาทรระหว่างกันของคนในสังคม เช่นนั้นแล้วภาพแทนของสังคมไทยที่แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้วิกฤตก็ตาม ก็ยังปรากฏเป็นภาพแทนที่มองเห็นแสงงามในชีวิตได้ เสมือนแสงสว่างเล็ก ๆ ท่ามกลางสภาวะความมืดมน แต่เราก็จะก้าวผ่านไปได้จากดวงตาที่ยังมองเห็นแสงสว่างเหล่านั้น

บรรณานุกรม

- กิตติมา จันท์ลาว.(2555).วิเคราะห์วินิพนธ์ สถาพร ศรีสังข์.(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยพร แสงกระจ่าง.(2563).ก้าวผ่านกาฬเวลา บันทึกแห่งใจในสถานการณ์โควิดไวรัส.
สำนักพิมพ์คมบาง
- สมาคมราชานุกูล กรมสุขภาพจิต , สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย , ธนาคารจิตอาสา , แผนการส่งเสริม
วัฒนธรรมการอ่าน สสส.(2565).ภูมิคุ้มใจ ในวันทุกข์ รวมบทกวีและเรื่องสั้น อ่านยาใจปีที่ 2.
บริษัท พิมพ์ดี จำกัด
- ณัฐธิดา ศิริชัยบุญ.(2559).เมืองในวินิพนธ์ไทยร่วมสมัย.(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ละอองดาว จิตต์พิริยะการ.(2562).หญิงม่าย : ภาพแทนนางเอกชายขอบในนวนิยายไทยร่วมสมัย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม. สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุพัชรินทร์ นาคคงคำ.(2562). ภาพแทนชาวไทยภูเขาในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยปี พ.ศ. 2498-2559.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขภูบัณฑิต). พิษณุโลก. สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ธนพร หมุกคำ.(2562). การประกอบสร้างภาพแทนสตรีในวรรณกรรมอาเซียนกับบทบาททางการเมือง.
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 6(2).
หน้า 116-126
- ธารรัตน์ เป็ดทิพย์ , มารศรี สอทิพย์.(2561).ภาพแทนครูในบทเพลงชุดครูในดวงใจ.(การประชุมวิชาการ
นำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 19). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล , ปณิตดา เลอเลิศยุติธรรม.(2560).ภาพแทน “การยอมรับการรักเพศเดียวกัน” ของวัยรุ่นจากรายการคลับฟรายเดย์. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 12(23). หน้า75-84
- นิตยา แก้วคัลณา.(2565).เรียนรู้วิกฤติสาธารณสุขภัยโควิด 19 : บันทึกอารมณ์และความคิดผ่านการสืบสรรค์วรรณศิลป์ในบทเพลงไทยร่วมสมัย. *วารสารศิลปศาสตร์*, 22(1).หน้า 157-182
- นิตยา อ่อนละมุล , เบญจมาภรณ์ บุญจันทร์ , ณัฐกานต์ เสี่ยงขึ้น.(2565).คำเหมือน (Synonym) ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในข่าวสถานการณ์โควิด 19 ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่นออนไลน์. *วารสารอักษราพิบูล*, 3(1).หน้า 104-113
- ปรเมศวร์ รมยาการ.(2563). การสื่อสารในภาวะวิกฤตของเว็บไซต์ และแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โควิด 19 ในประเทศไทย. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, 19(2).หน้า 231-245
- พัชรภรณ์ เรือนทอง.(2561).ภาพแทน “ชาวเขา” ในภาพยนตร์.(โครงการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษาต้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 1). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- พิชญาวี ทองกลาง , จามจุรี นิชยันต์.(2563). ภาพแทนผัว-เมีย ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. *วิจิตรวรรณสาร*, 4(3). หน้า 54-79
- ภพ สวัสดิ์.(2565). ชุดความคิดที่สะท้อนผ่านวาทกรรมการโค้ชของอินฟลูเอนเซอร์เพื่อส่งเสริมสุขภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 22(4). หน้า 160-170
- รุ่งรัตน์ ทองสกุล. (2564). การสื่อความหมาย และกลวิธีการใช้ภาษาในเพลงเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด 19. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 10(2). หน้า 57-74
- วิภาดา รัตนดิลก ณ ภูเก็ต.(2564). “เราจะผ่านวิกฤตไปด้วยกัน” การโน้มน้าวใจในปริศนาการแถลงข่าวสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วรรณวิทัศน์*, 21(1).หน้า 62-100
- สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ. (2564). การใช้ภาษาในข่าวการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 8(1).หน้า 72-88
- สุพรรณษา ภัคตรนิกร.(2565).วาทกรรมโควิด 19 ในการ์ตูนขำหัวเราะชุด “knoecovid” : รู้ทันโควิด : สื่อเผยแพร่อุดมการณ์รัฐ. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(1).หน้า 125-153
- สุรสิทธิ์ อมรวิชช์กิต , วุฒิพงษ์ ประพนธ์มิตร.(2564).บุคคลผู้ควรค่าแก่การยกย่องที่สุดยุคใหม่ : การสร้างภาพแทนฮีโร่ในสังคมจีนยุคโควิด 19. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(2). หน้า 366-390
- สมาคมราชานุกูล กรมสุขภาพจิต , สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย , ธนาคารจิตอาสา , แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. (2565). ภูมิคุ้มใจ ในวันทุกข์ รวมบทกวีและเรื่องสั้น อ่านยาใจปีที่ 2. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

บทวิเคราะห์บทประพันธ์ “อัสตูเรียส” โดยอิซาค อัลเบนิส

AN ANALYSIS OF “ASTURIAS” BY ISAAC ALBENIZ

วริศรา โรจนาบุดร*

Warisara Rojanabut*

*คณะดุริยางคศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Lecturer, Faculty of Music, Bangkok Thonburi University

E-mail: rywarisara@gmail.com

Received : July 19, 2024

Revised : December 31, 2025

Accepted : December 31, 2025

บทคัดย่อ

บทวิเคราะห์บทประพันธ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อค้นคว้าข้อมูลและการวิเคราะห์เทคนิคการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก โดยผู้แสดงได้คัดเลือกบทเพลงหนึ่งในบทเพลงชุด “Española op. 47” ประพันธ์โดยอิซาค อัลเบนิส นักประพันธ์ชาวสเปน บทเพลง “อัสตูเรียส” มีชื่อเต็มว่า “Leyenda” มีความหมายว่าตำนาน เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเปียโน แต่ต่อมาถูกนำมาเรียบเรียงสำหรับกีตาร์คลาสสิก บทเพลงมีความน่าสนใจในด้านเทคนิคที่แตกต่างกัน การศึกษาบทวิเคราะห์นี้มีจุดประสงค์เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพในด้านการตีความ การวิเคราะห์บทเพลงและเทคนิคในการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพื่อถ่ายทอดบทเพลงแก่สาธารณชนได้อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: เทคนิค กีตาร์คลาสสิก อัสตูเรียส

Abstract

The purpose of this music analysis is to study and research on “Asturias” from Isaac Albéniz. This piece is a set of “Española op. 47” for classical guitar which composed by Isaac Albéniz, a Spanish composer. “Asturias” has a full name “Leyenda,” which means “legend.” It was originally composed for piano but later arranged for classical guitar. The song is interesting in terms of its different technical aspects. The objective of studying this analysis is to develop skills in interpretation, analyzing songs, and techniques in classical guitar performance in order to deliver the song to the public with high quality.

Keywords: Techniques Classical Guitar Asturias

บทนำ

จุดประสงค์ของบทวิเคราะห์บทประพันธ์นี้เพื่อศึกษาและค้นคว้าข้อมูลของบทเพลง “อัสตูเรียส” หนึ่งในบทเพลงชุด “Española op. 47” ประพันธ์โดยอิชาค อัลเบนิส นักประพันธ์ชาวสเปน โดยพิจารณาจากคุณค่าสุนทรียศาสตร์ทางดนตรี ความน่าสนใจทางเทคนิคการบรรเลง เพื่อวิเคราะห์ให้เกิดความรู้จริง บทประพันธ์นี้มีการนำเสนอที่น่าสนใจ มีอารมณ์ที่หลากหลาย ทำให้ผู้แสดงได้ศึกษาความเชื่อมโยงของแต่ละท่อนที่ผู้ประพันธ์ได้ซ่อนไว้ในบทเพลงนำมาพัฒนาศักยภาพในการตีความและเทคนิคการบรรเลงได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานการประพันธ์เพลงกีตาร์คลาสสิก
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์บทเพลงกีตาร์คลาสสิก
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานบทเพลงจากกีตาร์คลาสสิก
4. เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติดนตรีของผู้เล่น
5. เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างสรรคงานด้านดนตรีรวมไปถึงการศึกษาและเผยแพร่ความเป็นมาของบทเพลงที่นำมาแสดง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลของบทเพลง
2. วิเคราะห์บทเพลง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้แสดงได้เข้าใจแนวคิดในการสร้างสรรค์ของบทเพลง
2. ผู้แสดงได้รับองค์ความรู้ด้านการตีความ เทคนิคการบรรเลงและพัฒนาศักยภาพในการแสดงกีตาร์คลาสสิก
3. ผู้แสดงเข้าใจถึงกระบวนการฝึกซ้อมและวิธีแก้ไขปัญหา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษบทเพลง “อัสตูเรียส” ผู้แสดงกำหนดขอบเขตศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวคิดเบื้องหลังองค์ประกอบทางดนตรี การตีความบทเพลงและเทคนิคการบรรเลงสำหรับกีตาร์คลาสสิกที่สำคัญ

ความสำคัญของบทเพลงและบทวิเคราะห์

“อัสตูเรียส” ผลงานสำหรับเดี่ยวเปียโนที่เขียนขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 1890 โดยนักประพันธ์คาตาลัน แม้จะถูกเรียกว่าอัสตูเรียส โดยเป็นชื่อของภาคเหนือของสเปน ผลงานนี้ส่งผลให้ดนตรีฟลามิงโกและเพลงยิปซีของแคว้นอันดาลูเซียซึ่งอยู่ทางใต้สุดของประเทศกลับมาโดดเด่นอีกครั้ง

บทเพลงเปิดด้วยทำนองหลักโดยใช้จังหวะช้า (Andante) อยู่ในกุญแจเสียง E ไมเนอร์ และกำหนดจังหวะเป็น 3/4 ทำนองหลักถูกดำเนินด้วยเสียงเบสสลับกับโน้ตตัว B เมื่อเล่นไปจนกระทั่งห้องที่ 17 จะเริ่มมีโน้ตคู่เสียงที่ห่างกันมากคือ E บนสายที่ 6 และ B บนสายที่ 1 ห่างกันเกือบ 3 Octave

ห้องที่ 1 ดำเนินทำนองหลักในแนวเสียงเบส พร้อมการใช้เทคนิคการรัวโน้ต (Tremolo) ด้วยโน้ต G ผู้ประพันธ์กำหนดให้เริ่มบทเพลงด้วยน้ำหนักเสียงเบามาก (pp) และ marcato il canto ในภาษาอิตาลีเปลี่ยนคือการบรรเลงอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 1

ห้องที่ 16 ทำนองหลักในแนวเบสขับเคลื่อนอย่างสำคัญเพื่อเข้าสู่การเปลี่ยนรูปแบบการบรรเลงเป็นโน้ตสามพยางค์เข้บ็ตสองชั้นในห้องที่ 17 ในขณะที่ทำนองหลักยังคงอยู่ในแนวเบส

ตัวอย่างที่ 2

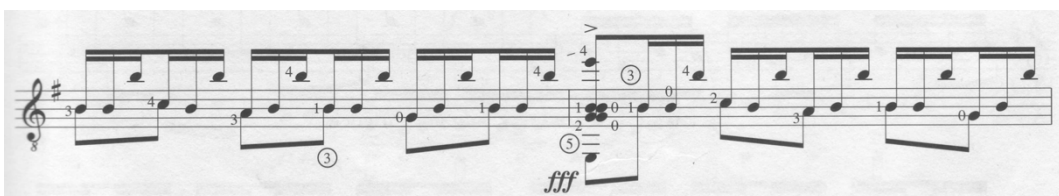
ห้องที่ 25 ใช้คอร์ดโดมินันท์ (B เมเจอร์) เพื่อส่งให้บทเพลงเข้มข้นขึ้นและกำกับด้วยเครื่องหมายดังมาก

ตัวอย่างที่ 3

ห้องที่ 33 ใช้คอร์ด E เมเจอร์พร้อมเครื่องหมายดังมาก ๆ (ff) เป็นจุดที่สำคัญของบทเพลง มีคู่เสียงที่ห่าง 3

Octave ระหว่างโน้ต E ถึง E

ตัวอย่างที่ 4

ตอน B (ห้องที่ 63-122)

ถูกกำหนดให้จังหวะเป็น Andante tranquillo เป็นทำนองแบบลาตินและฟลามิงโก มีอารมณ์เศร้าโศกแบบ Cante hondo มีการใช้ทำนองซ้ำกันอีกครั้งแต่ใช้คอร์ดที่แตกต่างกันไป ในท่อนนี้จะมีจังหวะที่ช้าลง

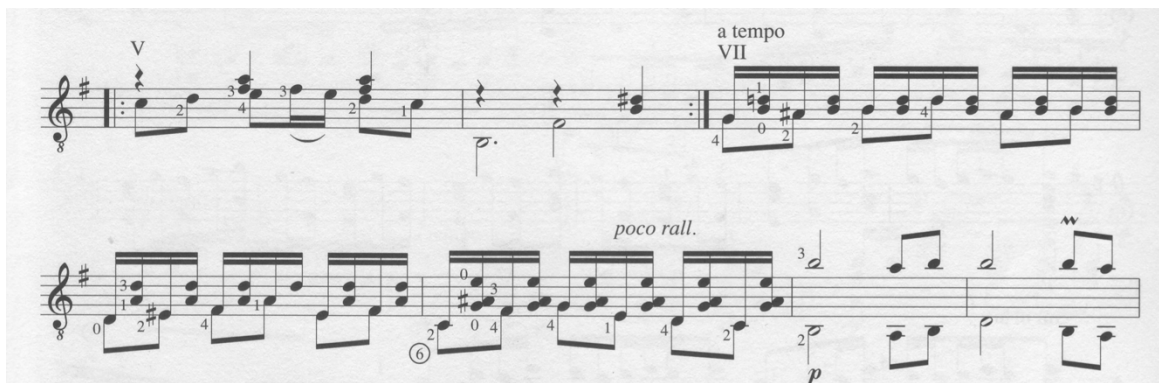
ห้องที่ 63 ทำนองหลักการเคลื่อนเคลื่อนที่มีทิศทางแบบ Parallel Motion ในชั้นคู่ 8M พร้อมกับการกำหนดให้บรรเลงแบบ cantando largamente dolce คือการเปล่งเสียงอย่างเด่นชัดแต่ช้าและนุ่มนวล ทำนองในท่อนนี้มีลักษณะของเพลงแขกอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 5

ห้องที่ 106 - 108 ในตอน a tempo ทำนองมีการเคลื่อนที่แบบ Oblique Motion ในขณะที่ทำนองหลักอยู่ในแนวเบส มีการเคลื่อนคอร์ดได้แก่ G เมเจอร์ D เมเจอร์ และ C7 ตามลำดับ ก่อนเข้าสู่การบรรเลงทำนองที่ใช้คู่ 8 อีกครั้ง ในห้องที่ 109

ตัวอย่างที่ 6

ตอน A (ห้องที่ 123-185)
หลักจบตอน B ตอน A หรือทำนองหลักถูกนำกลับมาเล่นอีกครั้ง
Coda (ห้องที่ 186-198) ในตอนจบเริ่มด้วยลึกล้ำกลุ่มนักร้องประสานเสียง
ห้องที่ 186 - 193 มีการดำเนินทำนองหลักในลักษณะโน้ตตัวดำและตามด้วยคอร์ด แนวทำนองย้ายกลับมา
ยังแนวโซปราโน

ตัวอย่างที่ 7

ห้องที่ 195 ทำนองหลักในตอน A กลับมาใช้อีกครั้ง แต่ไม่ได้นำกลับมาทั้งหมด ก่อนจบบทเพลงด้วยเทคนิคเสียงหลอกในคอร์ด E เมเจอร์ และ คู่ 8M ระหว่าง E ถึง E

การฝึกซ้อมและการแก้ปัญหา

ในบทประพันธ์ Asturias จะเป็นบทประพันธ์ที่ต้องใช้ความเร็วในการเล่นอย่างมาก ท่อนต่าง ๆ มีความคูดันแบบอาหรับ เช่นในท่อน A ทำให้ต้องฝึกซ้อมเพื่อสามารถเล่นได้ดียิ่งขึ้น ส่วนในท่อน B เป็นท่อนที่ใช้อารมณ์มากกว่า การฝึกซ้อมต้องคำนึงถึงทิศทางของโน้ตและสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้เป็นเพื่อสามารถสื่ออารมณ์ของบทประพันธ์ได้มากที่สุด

ห้องที่ 1 ใช้เทคนิคการรวมนิ้ว ควรฝึกซ้อมให้เสียงที่ถูกรวมนั้นมีน้ำเสียงที่เท่ากัน ในขณะที่ทำนองหลักมีเสียงที่สูงกว่าและเชื่อมต่อไป

ตัวอย่างที่ 8

ในการฝึกซ้อมการสลับคอร์ดเพื่อได้เสียงที่ชัดเจน ใช้นิ้ว i คัดและการคัดให้เริ่มจากเสียงเบาไปดัง จะได้เสียงที่ชัดเจน ซ้อมแบบช้าและค่อยเร่งจังหวะเมื่อสามารถบรรเลงได้อย่างคล่องแคล่ว

การบรรเลงในท่อน B ช่วงคู่แปด ควรให้อยู่บนสายทั้งหมดและไม่กระโดดข้ามสายเพื่อความต่อเนื่องของเสียง สามารถใส่โน้ตประดับเพื่อเพิ่มสีสัน ด้วยท่อนนี้มีกลีนาของบทเพลงแทรกอยู่ด้วย

ตัวอย่างที่ 9

ช่วงโคดาเป็นช่วงที่มีความสงบ ควรซ้อมอย่างระวังไม่ให้เกิดเสียงจากการย้ายมือซ้ายและเน้นให้เสียงทำนองหลักโดดเด่นเป็นสำคัญ ช่วงที่ทำนองหลักกลับมา จะบรรเลงเกือบเร็วแต่ไม่เร็วเกินไปเนื่องจากเป็นช่วงที่จะจบบทเพลงก่อนที่จะจบด้วยเทคนิคเสียงลือกที่เล่นด้วยเสียงเบา

สรุปและอภิปรายผล

บทเพลง “อัสตูเรียส” เป็นบทเพลงลำดับที่ 5 จากบทเพลงชุด Suite Española, Op. 47 ที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับการบรรเลงเดี่ยวเปียโน ประพันธ์โดยอิชาค อัลเบนิส นักประพันธ์ชาวสเปน บทเพลงชุด Suite Española, Op. 47 ถูกประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1886 ต่อมาภายหลังได้นำมาเรียบเรียงสำหรับกีตาร์โดย ฟรานซิสโก ทาร์เรกา (1825-1909) นับแต่นั้นมาบทเพลงนี้ก็กลายเป็นที่นิยมของนักกีตาร์ที่บรรเลงในคอนเสิร์ต

ผลงานชิ้นนี้ตั้งชื่อตามภูมิภาคอัสตูเรียสทางตอนเหนือของสเปน ซึ่งเป็นที่รู้จักจากภูมิประเทศที่ขรุขระและอิทธิพลทางวัฒนธรรมเซลติกที่แข็งแกร่ง ดนตรีรวบรวมสาระสำคัญของภูมิภาคนี้ด้วยจังหวะที่สลับซับซ้อน ท่วงทำนองที่ชัดเจน และอารมณ์ที่เร้าร้อน

บทเพลงเปิดด้วยท่วงทำนองระทึกที่เล่นด้วยสายต่ำสุดของกีตาร์ พร้อมด้วยจังหวะการซ้ำซ้ำ ๆ ในสายที่สูงขึ้น การไถ่โน้ตบนสายที่ 2 ทำให้ทำนองหลักมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น นำเสนอการเสียงและการบรรเลงที่ซับซ้อน การเปลี่ยนระดับเสียงอย่างกะทันหัน และการย้ายตำแหน่งระหว่างเฟรตของกีตาร์

ในขณะที่บทเพลงดำเนินไป ทำนองจะมีความตึงเครียดมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยการบรรเลงเทคนิคอาร์เปจิโออย่างรวดเร็วไปจนถึงจุดไคลแมกซ์ที่ตั้งสนั่น คอร์ดสุดท้ายดังขึ้นพร้อมกับความรู้สึกแห่งชัยชนะและความละเอียด ทำให้ผู้ฟังเบิกบานและเหนื่อยล้า

โดยรวมแล้ว “อัสตูเรียส” ถือเป็นบทเพลงที่ยอดเยี่ยมสำหรับกีตาร์คลาสสิก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทักษะด้านเทคนิคและความลึกทางอารมณ์ของดนตรีของอัลเบนิส การผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านและความงามอันละเอียดอ่อนทำให้เป็นที่ชื่นชอบตลอดกาลในหมู่นักกีตาร์และผู้รักเสียงเพลง

การแสดงดนตรีเพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุดนั้นต้องมีการเตรียมตัววางแผนในการฝึกซ้อมและความเพียรในการฝึกซ้อมมีความอดทนและมีวินัยต่อสิ่งที่กำลังจะทำได้เพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุด ศึกษาหาข้อมูลและฟังบทเพลงจากนักกีตาร์คนอื่น ๆ เสมอ ผู้แสดงเล็งเห็นว่าบทความนี้จะช่วยให้แก่นดนตรีหรือผู้ที่สนใจได้ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

บรรณานุกรม

ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. สำนักพิมพ์เกษกรรต์, 2560.

Yates, S (2011). *Isaac Albéniz: 26 Pieces Arranged for Guitar*, Mel Bay Publications.

บทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ายุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง

THE STORY OF THE ROLES OF LAO AND BURMESE WOMEN IN THE MODERN ERA

IN THE MEKONG RIVER CIVILIZATION

เฉลิมศักดิ์ บุตรพวง^{1*} ทุน อี ซอว² ธนชาติ เกิดเกรียงไกร³Chalernsuk Bootphuang^{1*}, Tun Ei Zaw² Thanachart Kerdkriangkrai³¹อาจารย์, สาขาภาษาและวัฒนธรรมลาว หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

²อาจารย์, วิชาโทภาษาและวัฒนธรรมพม่า

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

¹ Lecturer, Lao Language and Culture Department ASEAN Language and Culture Course

Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Thailand

²⁻³ Lecturer, Minor in Burmese Language and Culture ASEAN Language and Culture Course

Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Thailand

*Corresponding author, e-mail: Chalernsuk.b@msu.ac.th

Received : August 30, 2024

Revised : December 31, 2025

Accepted : December 31, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ายุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง โดยศึกษาผ่านแนวคิดสตรีนิยมแนววัฒนธรรมศึกษา(Feminist Cultural Studies)ในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้ข้อมูลที่ปรากฏและเผยแพร่ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ คือ บทความ วารสาร งานวิจัยและสื่อออนไลน์บนเว็บไซต์ข่าวของประเทศไทยและประเทศพม่า โดยเลือกเก็บข้อมูลระดับปฐมภูมิที่เผยแพร่ในระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2560 – 30 ธันวาคม พ.ศ.2566 แล้วนำมาวิเคราะห์และนำเสนอด้วยรูปแบบพรรณนาเชิงอธิบาย

ผลการศึกษามหาบทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ายุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง พบได้ 3 บทบาท ดังนี้ 1) บทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่าในอดีตในบริบทอารยธรรมลุ่มน้ำโขง 2) บทบาทที่ทับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปของบทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่า และ 3) บทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ายุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง

คำสำคัญ : บทบาท ผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่า ผู้หญิงยุคใหม่ อารยธรรมลุ่มน้ำโขง

Abstract

This article aims to study the roles of modern Lao and Burmese women in the Mekong River Basin civilization. It was studied through the concept of Feminist Cultural Studies in data analysis. It uses information that appears and is published in printed media, namely articles, journals, research and online media on news websites in Laos and Burma. By choosing to collect primary data published between 1 December 2017 - 30 December 2023, then analyze and present it in a descriptive format.

The results of the study of the roles of Lao women and Burmese women in the modern era in the Mekong River Basin civilization can be found in 3 roles as follows: 1) Study the roles of Lao women and Burmese women in the past. 2) Study the complex and changing perspectives of the roles of Lao women and Burmese women. and 3) study the role of modern Lao and Burmese women.

Keywords: Roles, Lao women and Burmese women, modern woman, Mekong River Basin Civilization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยมีปัจจัยหลากหลายที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้คือ เทคโนโลยี ซึ่งเข้ามามีบทบาทในทุกแง่มุมของชีวิตประจำวันของคน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง การทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ จะช่วยให้เราสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปลี่ยนแปลงของบทบาทและหน้าที่รวมถึงความรับผิดชอบส่งผลกระทบต่อถึงภาพรวมของประเทศ ในปัจจุบัน ผู้หญิงทั้งสองประเทศนี้ไม่ได้มีหน้าที่แม่บ้านเพียงเท่านั้นแต่กาลเวลาที่เปลี่ยนไปทำให้หน้าที่เปลี่ยนแปลง ผู้หญิงสามารถเป็นได้มากกว่านั้น หากเปรียบเทียบบทบาทของผู้หญิงลาวและพม่ายุคใหม่กับอดีต จะเห็นได้ชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สังคมที่เคยมีบทบาทของผู้หญิงจำกัดอยู่ภายในครอบครัวและชุมชน เริ่มเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การทำงาน หรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้าถึงการศึกษาที่เพิ่มขึ้นทำให้ผู้หญิงมีโอกาสพัฒนาตนเองและมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ การเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความต้องการแรงงานในภาคส่วนต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ มีส่วนสำคัญในการสร้างความตระหนักและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย และนโยบายที่ส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเชื่อมต่อกับคนอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดเครือข่ายของผู้หญิงที่ทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมสิทธิของตนเอง

บทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่าในสังคมลุ่มน้ำโขงกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนในยุคปัจจุบัน ขณะที่ชนบทเริ่มมีประเพณีอันยาวนานยังคงมีอิทธิพลอยู่ แต่กระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาทางสังคมก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในบทบาทและสถานะของผู้หญิงในทั้งสองประเทศ ทั้งโอกาสใหม่ ๆ ที่เปิดกว้างและความท้าทายที่ต้องเผชิญ ทำให้เรื่องราวของผู้หญิงลาวและพม่ายุคใหม่เป็นประเด็นที่น่าสนใจและควรได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง ตลอดประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำโขง บทบาทของผู้หญิงถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมและสังคมที่หลากหลาย แต่ในยุคปัจจุบัน บทบาทของผู้หญิงลาวและพม่ากำลังถูกเขียนขึ้นใหม่ด้วยพลังและความมุ่งมั่นของผู้หญิงรุ่นใหม่ การเปรียบเทียบบทบาทของผู้หญิงลาวและพม่ายุคใหม่เผยให้เห็นทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างที่น่าสนใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย การศึกษาบทบาทของผู้หญิงลาวและพม่ายุคใหม่ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ จะช่วยให้เราเข้าใจถึงความท้าทายและโอกาสที่ผู้หญิงในภูมิภาคนี้กำลังเผชิญ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาบทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่าในยุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง โดยศึกษาผ่านแนวคิดสตรีนิยม แนววัฒนธรรมศึกษาในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

บทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่าในอดีตในบริบทอารยธรรมลุ่มน้ำโขง

ผู้หญิงลาวในอดีต จะมีบทบาทโดดเด่นในการตั้งครุฑ คลอดบุตรและการให้กำเนิดบทบาทของผู้หญิงที่มีต่อครอบครัว ผู้หญิงทั้งต้องรับผิดชอบทำงานในครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ในอดีตผู้หญิงทำงานที่ต้องตักน้ำ ต้มน้ำ เลี้ยงดูเด็ก หาไม้หาฟืน ผู้หญิงยังต้องออกไปทำไร่ทำนา ดูแลสัตว์ที่เลี้ยงด้วย เนื่องจากว่า ผู้ชายหรือสามีทุกครัวเรือน จะต้องถูกแคว้นเปลี่ยนกันไปทำงานให้หลวง ในปีหนึ่ง ๆ ก็กินเวลาหลายเดือน ไม่มีเวลามาดูแลงานของบ้าน บางที่ผู้ชายต้องออกไปรบ ป้องกันชายแดน หรือไปปราบปรามกบฏต่าง ๆ กว่าจะได้กลับมาที่กินเวลานานมาก บางครั้งเป็นปี ๆ ในเวลาที่สามีไปทำงานหรือเข้าแคว้นนั้น ภรรยาที่รับภาระของครอบครัวทุกอย่างและยังต้องส่งอาหารให้สามี ดังนั้นในสมัยนั้นบทบาทของผู้หญิงบทบาทในครัวเรือนและเน้นคุณค่าไปที่ความขยัน อดทน และเข้มแข็งต้องมีความจงรักภักดีต่อสามี จะเห็นได้ว่า ในช่วงที่ผ่านมา สังคมลาวค่อนข้างจะมีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน ว่าความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการรับใช้ครอบครัวจะหนักไปที่ผู้หญิง เช่น การทำอาหาร ตักน้ำ หาฟืน ฆ่าฟืน ทำความสะอาดครัวเรือน เลี้ยงลูก แล้วในตำนานแต่ละยุคสมัยผู้หญิงไม่ได้บทบาทเพียงแค่เป็นภรรยาเท่านั้น ในฐานะของลูกก็ยังคงเป็นสมบัติของพ่อแม่ที่สามารถขายเพื่อได้เงินได้ จะแต่งงานก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากพ่อแม่ เป็นการกระทำที่สื่อถึงการกตัญญูซึ่งการกระทำดังกล่าวสืบเนื่องต่อมาจนถึงช่วงที่ศาสนาเข้ามาในประเทศลาว ดังคำผญาที่สอนผู้หญิงลาวว่า

เป็นแม่ยังให้ใจอ่อนน้อม

เป็นหญิงให้ใจอ่อนน้อม

ขรุ้งกั้วชะบู่เผ้ง

เทียมดังพฐเผ้ง

เป็นแม่ยังอย่าได้ปากกล่าวถ้าม

เป็นหญิงอย่าได้ปากกล่าวถ้าม

ใช้ถ้อยเอาใจตั้ง

ให้ค่อยเอาใจตั้ง

ใช้มิใจอ่อนน้อม

ให้มีใจอ่อนน้อม

ใช้ถ้อยยานถวามร้าย

ให้ถ้อยยานความร้าย

แหม่นว่ามีโสมร้าย

แหม่นว่ามีโสมร้าย

คำเว้าอ่อนหวาน

คำเว้าอ่อนหวาน

หวานเล้งบ่รู้ทล้า

หวานเล้งบ่รู้ทล้า

คำภักว่าพาย

คำภักว่าพาย

คำบูชาสอนสั่ง

คำบูชาสอนสั่ง

ปะสิญ์ตั้งต่อผัว นั้นเนอ

ประสงคตั้งต่อผัว นั้นเนอ

ใดก็ใช้ถ้อย

ใดก็ให้ถ้อย

อย่าใดอย่าปะหมาก

อย่าใดอย่าปะหมาก

ບຸນສ້າງແຕ່ຫລັງ

บุญสร้างแต่หลัง

ຝູງຍິງງາມຍິງ

ฝูงหญิงงามยิ่ง

ຢ່າໂງ່ແຈ້ງວ່າໂຕ ນັ້ນເນີ

อย่าโง่งนว่าโต นั้นเนอ

ບໍ່ເອົາໃຜເປັນທີ່ເພິ່ງ ແພງເອີຍ

บ่เอาไผเป็นที่เพ็ง แพงเออย

(ข่าวดอนโถม, 2550)

จากคำผญาสอนหญิงข้างต้น จะสังเกตได้ว่าการเป็นผู้หญิงลาวแบบดั้งเดิมจะต้องยึดหลักผู้หญิงที่ดีโดยมีการอ่อนน้อม อ่อนหวานและอย่าได้กล่าวถึงสามีหรือเถียงสามีของตนเป็นเด็ดขาด เนื่องจากโบราณได้กล่าวไว้และมีการเชื่อมโยงใส่เรื่องบาปบุญเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เมื่อวิเคราะห์ให้ลึกตามหลักสตรีนิยมในด้านวัฒนธรรมก็ถือว่าต้องปฏิบัติตาม แต่ถ้ามองอีกมุมก็จะพบเห็นการใช้หลักปิตาธิปไตย(patriarchy) ที่เป็นมีหลักแนวคิดเป็นระบบสังคมแบบหนึ่งที่ตั้งเพศชายเป็นผู้กุมอำนาจหลักและครอบงำบทบาทในด้านผู้นำ มีเอกสิทธิ์ทางสังคม และการควบคุมทรัพย์สิน ผู้ชายจะต้องเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง หรือกล่าวคือ ผู้ชายจะต้องเป็นใหญ่ทั้งในด้านของความคิด การปฏิบัติตน ส่วนผู้หญิงต้องเป็นผู้ตามเสมอ

ผู้หญิงพม่าในอดีตจะเป็นแกนหลักของครอบครัว มีหน้าที่ดูแลบ้านและการเลี้ยงดูบุตร นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดการทรัพย์สินในครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจและความสำคัญของผู้หญิงในครอบครัว ในทางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในการทำเกษตรกรรม การค้าขายในตลาด และการทำหัตถกรรม ซึ่งทำให้พวกเธอมีความสำคัญในการสร้างรายได้และความมั่นคงของครอบครัว ผู้หญิงพม่ายังมีบทบาทในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูบุตรและการจัดการประเพณีในชุมชน นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการสอนศีลธรรมและคุณธรรมให้กับคนรุ่นหลัง ถึงจะมีบทบาทที่มากมายแต่ก็ยังมิใช่อำนาจอย่างสมบูรณ์และความเชื่อแม้ว่าจะมีผู้หญิงบางคนที่สามารถก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญในทางการเมืองหรือการปกครองได้ แต่โดยทั่วไปแล้วผู้หญิงพม้ามักถูกจำกัดไม่ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับสูงหรือการบริหารบ้านเมือง บทบาทของพวกเธอ มักถูกจำกัดให้อยู่ในครอบครัวหรือชุมชนท้องถิ่นมากกว่า การศึกษาสำหรับผู้หญิงในอดีตมักจะถูกจำกัด พวกเธอไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาระดับสูงได้เท่ากับผู้ชาย ซึ่งส่งผลให้โอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้หญิงนั้นน้อยลง ส่งผลให้มีบทบาทในสังคมที่จำกัดตามไปด้วย ดังคำสาปแช่งสอนหญิงและการเลือกคู่ครองที่ถูกกล่าวถึงในสังคมของพม่า ดังนี้

“သမီးကညာအခါမလင့်စေနှင့်”

/ตะ มี กะ หย่า อะ ข่า มะ ลิ่น เซ ฮนีน/

หมายถึง เมื่อถึงวัยที่แต่งงาน ผู้หญิงไม่ควรเพิกเฉย

“မိန်းမတို့ကလေး ရွှေပေးလို့မရ”

/เม่ง มะ โต๋ เอ่ง ดเหร์ ชเว เป โล มะ ยะ/

หมายถึง ผู้หญิงที่มีความเป็นกลสตรี้อยู่มีค่ามากกว่าทรัพย์สินสมบัติ

“ကုန်ရုံးလျှင်တစ်ခေါက်၊လင်ကုန်ရုံးလျှင်တစ်သက်လုံးမောက်”

โก่ง โทง สลิน ตะเข้า ลิน โกง โทง สลิน ตะ ตัด โลง เม่า

หมายถึง การค้าขายหากขาดทุนเพียงครั้งเดียวยังสามารถหาทำกำไรกลับมาได้ แต่การเลือกคู่ครองหากเลือกผิดจะต้องทนทุกข์ไปทั้งชีวิต โดยเปรียบเทียบการค้าขายกับการเลือกคู่ครองว่า การค้าขายหากขาดทุนเพียงครั้งเดียวยังสามารถหาทำกำไรกลับมาได้ แต่การเลือกคู่ครองหากเลือกผิดจะต้องทนทุกข์ไปตลอดชีวิต ดังนั้นจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจเลือกคู่ครอง

สังคมพม่าดั้งเดิมมีค่านิยมและประเพณีที่มองว่าผู้หญิงควรอยู่ในบ้านและมีบทบาทในครอบครัวเป็นหลักการทำงานนอกบ้านหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะมักถูกมองว่าไม่เหมาะสมสำหรับผู้หญิง ส่งผลให้ผู้หญิงหลายคนไม่ได้รับโอกาสในการทำงานหรือแสดงศักยภาพในที่สาธารณะ ศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของพม่า เช่น พุทธศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงในศาสนา ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการสนับสนุนให้เข้าถึงตำแหน่งหรือบทบาททางศาสนาที่มีอำนาจ เช่น การบวชเป็นพระสงฆ์ อีกทั้งในบางช่วงเวลาของประวัติศาสตร์พม่า กฎหมายและนโยบายของรัฐได้จำกัดสิทธิและโอกาสของผู้หญิงในหลายด้าน เช่น การถือครองทรัพย์สิน การรับมรดก และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงพม่าในอดีตมีบทบาทที่จำกัดในหลายด้าน แม้ว่าจะมีความสามารถและศักยภาพในตัวเอง แต่ก็ถูกควบคุมโดยกรอบทางสังคม วัฒนธรรม และกฎหมายของยุคนั้น

บทบาทที่ทับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปของบทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่า

บทบาทที่ทับซ้อน (Role conflict) หมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งต้องรับผิดชอบบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน และบทบาทเหล่านั้นมีความขัดแย้งกันในเรื่องของความคิด ห่วง หน้าที่ หรือทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง

คำว่าผู้หญิงมักถูกกำหนดให้เป็นบทบาทที่ทับซ้อน คือการเป็นแม่และเมียเป็นหลัก โดยมีหน้าที่ดูแลครอบครัวทำงานบ้าน และเชื่อฟังสามี อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน บทบาทของผู้หญิงมีความหลากหลายมากขึ้น และแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของแม่และเมียบอกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่ในปัจจุบันหน้าที่ของแม่และเมียในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องที่ตายตัวอีกต่อไป แต่เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับทางเลือกของแต่ละบุคคลและบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน ผู้หญิงมีสิทธิที่จะเลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง และไม่จำเป็นต้องถูกจำกัดอยู่เพียงแค่มุมมองของแม่และเมีย

ผู้หญิงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 28% ถูกกระทำรุนแรงจากคู่ครองของตน นอกจากนี้ ผู้หญิงจำนวนมากยังไม่กล้ารายงานเรื่องความรุนแรงนี้แก่เจ้าหน้าที่ เพราะความกลัว กระทั่งเจอกับความเฉยชาของเจ้าหน้าที่ ภาคส่วนต่างๆ จึงได้มารวมมือกันเพื่อช่วยกันจัดการปัญหานี้ เพื่อที่จะนำไปสู่การยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง การสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศภาวะ (กานต์ธีรา ฐิริวิกรัย, 2562)

ในหลายประเทศ ผู้หญิงเป็นกลุ่มแรกๆ ที่เผชิญกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากบทบาททางสังคมยังคงจำกัดอยู่ที่การทำงานในภาคเกษตรกรรม เมื่อเกิดวิกฤตและภัยทางธรรมชาติต่างๆ ผู้หญิงจะเป็นกลุ่มที่เผชิญกับผลกระทบโดยตรง ในประเทศที่ขาดการเข้าถึงทรัพยากร ผู้หญิงยังคงทำหน้าที่ในการเก็บฟืน ตักน้ำ เลี้ยงดูลูก และหุงหาอาหารให้กับครอบครัวเท่านั้น และในประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจสูง ผู้หญิงยังไร้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และการครอบครองทรัพย์สินต่างๆ ซึ่งปัจจัยทั้งหลายนี้ยังทำให้ผู้หญิงไร้สิทธิไร้เสียงในการตัดสินใจในเรื่องการสร้างนโยบายต่างๆ รวมถึงนโยบายในการจัดการกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แม้ว่าในความเป็นจริง ผู้หญิงควรจะมีสิทธิในการออกเสียงในเรื่องนี้เพราะเป็นผู้ที่เสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุด (Tahn Tahntawan, 2565)

เมื่อการถูกเลือกปฏิบัติจากแต่ละเหตุในวาระเดียวกันทำงานประสานกัน ส่งผลลัพท์ที่เป็นการเฉพาะซึ่งไม่เหมือนกับการเลือกปฏิบัติโดยเหตุใดเหตุหนึ่ง: การเลือกปฏิบัติที่เกิดจากหลายเหตุแบบสภาวะทับซ้อน (intersectional discrimination) เช่น เครื่องครัดในศาสนาและต้องการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือเป็นผู้นำทางศาสนาก็อาจถูกกีดกันจากชุมชนทางศาสนาที่ไม่ยอมรับความเป็นหญิง การถูกเลือกปฏิบัติเช่นนี้มาจากการที่บุคคลนั้นเป็นผู้หญิง และเป็นผู้ที่เคร่งครัดทางศาสนา หากขาดเหตุใดเหตุหนึ่งก็จะไม่ถูกกีดกันในลักษณะนี้ เป็นต้น

การทับซ้อนของสถานภาพที่ผู้หญิงต้องเผชิญไม่ได้เกิดจากการเกิดมาเป็นผู้หญิงหรือเป็นเพราะคนคนนั้นเลือกเอง แต่เป็นเพราะเหตุผลทางโครงสร้างและค่านิยมที่ติดพันทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแบ่งแยกหรือกดขี่ผู้หญิงมาตลอดระยะเวลายาวนานจนรื้อหาต้นตอในแก้ปัญหาได้ยาก อาจจะเรียกสิ่งนี้รวมกันว่าความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ความรุนแรงนี้เป็นสิ่งที่ยากจะปรับเปลี่ยนได้ในทันที การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างจะเกิดขึ้นได้เมื่อคนส่วนมากตระหนักว่าปัญหานี้เป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศไม่สามารถก้าวหน้าได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนท่ามกลางวิกฤตการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และวิกฤตอื่นๆ ที่เกิดขึ้น

การพูดถึงบทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่า นั้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาในบริบททางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการเมืองที่หลากหลายและซับซ้อนของแต่ละประเทศ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้หญิงวัฒนธรรมและประเพณี เช่น ความเชื่อและค่านิยมทางวัฒนธรรมมีผลต่อการกำหนดบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวและสังคม เช่น บทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน แม่ครัว หรือผู้ดูแลครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ เช่น การเข้าสู่ตลาดแรงงาน การเข้าถึงการศึกษา ทำให้บทบาทของผู้หญิงมีความหลากหลายมากขึ้น ด้านการเมือง เช่น นโยบายของรัฐบาลและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในสังคม ด้านการศึกษา คือ การเข้าถึงการศึกษาทำให้ผู้หญิงมีความรู้และทักษะมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อโอกาสในการทำงานและการมีส่วนร่วมในสังคมรวมถึงด้านสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งสื่อและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์และทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

บทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ายุคใหม่ในอารยธรรมลุ่มน้ำโขง

บทบาทของผู้หญิงลาวในยุคปัจจุบันได้ขยายตัวอย่างก้าวกระโดดเมื่อเทียบกับอดีต สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในประเทศลาวที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในทุกมิติของสังคมมากขึ้น ซึ่งสามารถสังเกตได้จากกรณีบทบาทในหลากหลายด้าน ดังนี้

ด้านการเมืองและการปกครองผู้หญิงลาวในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง พวกเธอไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในระดับท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังสามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งที่มีอำนาจในระดับชาติ เช่น การเป็นสมาชิกสภาและการดำรงตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ในรัฐบาล การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในระบบการเมืองไม่เพียงแต่ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศเท่านั้น แต่ยังเพิ่มมุมมองและการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายขึ้นในสังคม

ด้านเศรษฐกิจผู้หญิงลาวเป็นกลไกสำคัญในเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในภาคเกษตรกรรมที่ยังคงเป็นฐานหลักของเศรษฐกิจลาว หรือในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโต ผู้หญิงมีบทบาททั้งในฐานะผู้ประกอบการรายย่อยและแรงงานที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่ผู้หญิงจะเข้ามามีบทบาทในการเป็นเจ้าของธุรกิจและผู้บริหารในองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้พวกเธอสามารถสร้างรายได้และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

ด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพ การศึกษาของผู้หญิงลาวในยุคปัจจุบันได้รับการส่งเสริมมากขึ้น ทำให้พวกเขาสามารถเข้าถึงการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะและความรู้ ความก้าวหน้าในการศึกษาทำให้ผู้หญิงลาวมีโอกาสดำรงตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้นและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้หญิงลาวยังคงเป็นผู้อนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงลาวยังมีบทบาทใหม่ ๆ ในการเป็นผู้นำทางสังคม การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ และการสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิของผู้หญิงในสังคม โดยผ่านการมีส่วนร่วมในองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและนโยบายให้เอื้อต่อความเท่าเทียมในสังคมมากขึ้น

ด้านองค์กรพัฒนาเอกชนและการเคลื่อนไหวทางสังคม ผู้หญิงลาวมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางสังคมและการทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิของผู้หญิง และการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ทำให้เสียงของผู้หญิงได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม และยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้หญิงลาวในยุคปัจจุบันจึงเป็นภาพสะท้อนของความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคมลาว พวกเธอไม่เพียงแต่เป็นผู้นำในครอบครัวและ

ชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งช่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนในสังคม

บทบาทของผู้หญิงพม่าในยุคปัจจุบันเป็นภาพสะท้อนของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ แม้ว่าผู้หญิงพม่าจะเคยถูกจำกัดในหลายด้านในอดีต แต่ปัจจุบันพวกเขากำลังมีบทบาทที่สำคัญและหลากหลายมากขึ้นในหลายมิติของสังคม ดังนี้

ด้านการเมืองและการปกครอง ผู้หญิงพม่ามีบทบาทที่เพิ่มขึ้นในเวทีการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการผลักดันให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในฐานะผู้แทนของประชาชนและผู้นำทางการเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่ยังคงมีอยู่คือความไม่เท่าเทียมทางเพศและอุปสรรคทางวัฒนธรรมที่ยังคงจำกัดบทบาทของผู้หญิงในบางพื้นที่

ด้านเศรษฐกิจ ผู้หญิงพม่ามีบทบาทสำคัญในภาคเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรมและหัตถกรรม ซึ่งยังคงเป็นเสาหลักของเศรษฐกิจในชนบท นอกจากนี้ ผู้หญิงยังมีบทบาทในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการในเขตเมือง ทำให้พวกเขาสามารถสร้างรายได้และสนับสนุนครอบครัวได้มากขึ้น ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีผู้หญิงพม่าที่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการและเจ้าของธุรกิจขนาดเล็กมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถและความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในสังคม

ด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพในปัจจุบัน ผู้หญิงพม่ามีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีการเข้าถึงการศึกษามากขึ้นทั้งในระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา การที่ผู้หญิงได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องนี้ส่งผลให้พวกเขามีความรู้และทักษะที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาในบางพื้นที่ยังคงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้หญิงพม่าเป็นผู้ที่ยังคงรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมและประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ในขณะเดียวกันพวกเขาก็เป็นแรงผลักดันในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมในองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และกลุ่มสตรีต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมสิทธิสตรี การศึกษา และการพัฒนาชุมชน ความพยายามของพวกเขในการสร้างความตระหนักรู้ในประเด็นเหล่านี้ได้ช่วยให้สังคมพม่าเปิดรับแนวคิดเรื่องความเสมอภาคมากขึ้น

ด้านการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีและสิทธิมนุษยชน ผู้หญิงพม่ามีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีและสิทธิมนุษยชน พวกเขามีส่วนร่วมในการเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐาน การปกป้องสิทธิมนุษยชน และการสร้างความยุติธรรมในสังคม โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ประเทศเผชิญกับความท้าทายทางการเมืองและสังคม ผู้หญิงได้กลายเป็นเสียงสำคัญที่เรียกร้องความเป็นธรรมและการเปลี่ยนแปลงในสังคม การทำงานของผู้หญิงในด้านนี้ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและความหวังให้กับประชากรหญิงในพม่า

การเปลี่ยนแปลงบทบาทที่ทับซ้อนของผู้หญิงในฐานะ "เมีย" และ "แม่" สะท้อนถึงการมองบทบาทของผู้หญิงในสังคม การทำงานเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการทำงานและการดูแลครอบครัว และการส่งเสริมความเท่าเทียมในความสัมพันธ์ส่วนตัวและครอบครัว ความท้าทายยังคงมีอยู่ แต่การสนับสนุนและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยให้เกิดความเท่าเทียมและการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสำหรับผู้หญิงในบทบาทเหล่านี้

บทสรุป

ผู้หญิงในกลุ่มน้ำโขงมีบทบาทสำคัญในชีวิตของชุมชน และวัฒนธรรมของพวกเขามีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้านการทำงาน การดูแลครอบครัว และการรักษาประเพณีท้องถิ่น ในหลายพื้นที่ของกลุ่มน้ำโขง เช่น ลาวและพม่า ผู้หญิงมักจะมีบทบาทสำคัญในการเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าวและการทำสวน พวกเขายังมีบทบาทสำคัญในการจัดการบ้านเรือนและดูแลสมาชิกในครอบครัว

ในด้านวัฒนธรรมและประเพณี ผู้หญิงในกลุ่มน้ำโขงมักมีบทบาทในการรักษาประเพณีท้องถิ่น เช่น การทำงานฝีมือ การแสดงศิลปะพื้นบ้าน และการเฉลิมฉลองเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลลอยกระทงหรือสงกรานต์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับการรวมตัวของครอบครัวและชุมชน

นอกจากนี้ ผู้หญิงในกลุ่มน้ำโขงยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การเข้าถึงการศึกษาและการดูแลสุขภาพ แต่ก็มีความพยายามในการส่งเสริมสิทธิสตรีและความเท่าเทียมทางเพศในหลายๆ พื้นที่ ภาพรวมของผู้หญิงในกลุ่มน้ำโขงจึงสะท้อนถึงความหลากหลายและความแข็งแกร่งของพวกเธอในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

อารยธรรมกลุ่มน้ำโขงกับผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่ามีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและหลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมในแต่ละช่วงเวลาและสถานที่ ต่อไปนี้เป็นการสำรวจบางแง่มุมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและความเป็นผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่า ดังต่อไปนี้

1. บทบาทผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่าในสังคมและเศรษฐกิจ ยุคโบราณ: ผู้หญิงมักมีบทบาทสำคัญในครอบครัวและบางครั้งในกิจการทางเศรษฐกิจ เช่น การเกษตรและการค้าขาย อย่างไรก็ตาม บทบาทของผู้หญิงในสังคมสามารถถูกจำกัดตามกฎเกณฑ์ทางสังคมและกฎหมาย สมัยกลาง: ในยุคกลางของเอเชีย ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในครอบครัวและการจัดการทรัพย์สิน แต่ความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจมักถูกจำกัด
2. บทบาทในศาสนาและวัฒนธรรม ศาสนา: หลายศาสนาให้บทบาทที่แตกต่างกันแก่ผู้หญิง บางศาสนาให้ความสำคัญและความสำคัญแก่ผู้หญิงในฐานะมารดาและผู้ดูแลบ้าน ในขณะที่บางศาสนาอาจมีข้อจำกัดในเรื่องบทบาทและสิทธิเสรีภาพ วัฒนธรรม: วัฒนธรรมต่างๆ มีแนวทางและความเชื่อที่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิง บางวัฒนธรรมมีการยกย่องบทบาทของผู้หญิงในฐานะผู้สร้างสรรค์ศิลปะและงานฝีมือ ขณะที่บางวัฒนธรรมอาจมีบทบาทที่จำกัดและคล้ายคลึงกัน
3. การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี: ผู้หญิงเริ่มมีการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีและความเท่าเทียมทางเพศ การต่อสู้เพื่อสิทธิในการศึกษา สิทธิในการเลือกตั้ง และสิทธิเสรีภาพทางเศรษฐกิจ
4. ประเพณีท้องถิ่น: ความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมและผู้หญิงยังแตกต่างกันไปตามประเพณีท้องถิ่น เช่น ในสังคมเกษตรกรรม ผู้หญิงมักมีบทบาทสำคัญในการดูแลครอบครัวและการเกษตร ในขณะที่ในสังคมเมือง ผู้หญิงอาจมีบทบาทที่หลากหลายมากขึ้น
5. ความก้าวหน้าและการพัฒนา: ผู้หญิงมีส่วนร่วมอย่างมากในหลายด้าน รวมถึงการศึกษา การเมือง การทำงาน และเทคโนโลยี สังคมและอารยธรรมสมัยใหม่มักส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและความหลากหลาย

สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ก็มักถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่หลายอย่าง ทั้งในฐานะสมาชิกครอบครัว สมาชิกสังคม และแรงงาน อนาคตของผู้หญิงในกลุ่มแม่น้ำโขงมีความหวัง แต่ก็ยังคงมีความท้าทายอยู่มาก การสนับสนุนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาศักยภาพ และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ จะช่วยให้ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

บทบาทของผู้หญิงลาวและผู้หญิงพม่าในอารยธรรมกลุ่มน้ำโขงนั้น มีความหลากหลายและซับซ้อนได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ผู้หญิงไม่ต้องตกอยู่สถานะความเป็นรองของผู้ชายหรือข้างต่ำหลัง และเป็นทางเลือกใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม คือ การอธิบายได้ว่าตามแนวคิดสตรีนิยมที่ได้รับจากประเทศตะวันตกซึ่งปรับโดยกระแสโลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี และการสื่อสารที่ไร้พรมแดนซึ่งเป็นสื่อสมัยใหม่ ที่เรียกกันว่าสื่อดิจิทัลแห่งยุค เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันทำให้การปรากฏตัวของสตรีในยุคเดิม ๆ เข้าสู่สตรีในยุคหลังสมัยใหม่ พร้อมทั้งการผลักดันตนเองและการเข้าไปสู่ “ที่สาธารณะ” (อรอนงค์ โฆสิตพิพัฒน์, 2562)

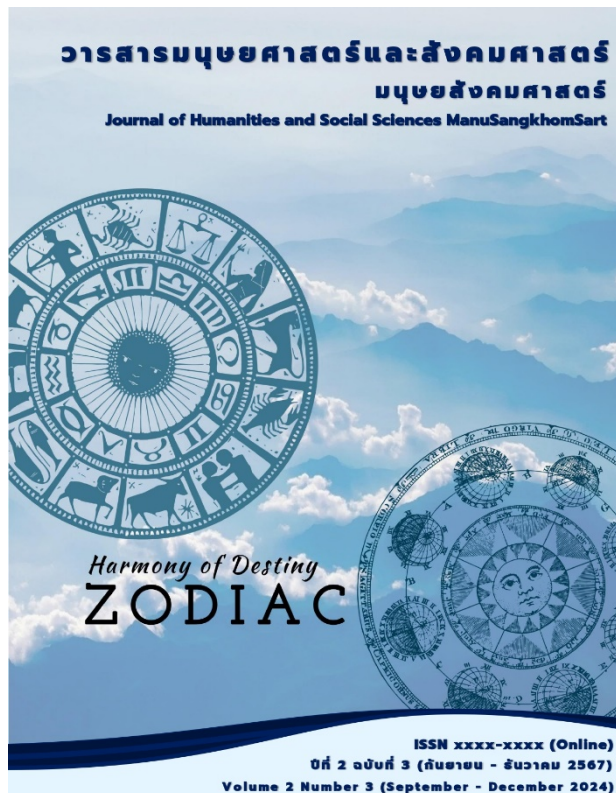
บรรณานุกรม

- กานต์ธีรา ภูริวิกรัย. 'Women's Role' in the Justice Process: Women as Victims and Justice Producers. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2567, จาก <https://www.the101.world/women-as-justice-makers/>
- กรมกิจการสตรีและสังคม.สถิติผู้หญิงในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567, จาก <https://irinagyurjinyan.wordpress.com/2022/04/12/%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA-19/>
- บ่าวดอนโถม.พญาสอนหญิง.สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.baanmaha.com/community/showthread.php?7055>
- อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์.(2562).แนวคิดสตรีนิยม : การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น.วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี,(7)1-18.
- Tahn Tahntawan.ความเหลื่อมล้ำที่ทับซ้อนในภาวะโลกรวน. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2567 จาก <https://www.ccclfilmfestival.com/post/sos-gender-inequality-and-climate-change>

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์

ManuSangkhomSart: Journal of Humanities and Social Sciences

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอองค์ความรู้ ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นความคิดริเริ่มและนวัตกรรม นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา การบริหารธุรกิจ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การแสดง วัฒนธรรม และสหวิทยาการอื่น ๆ เป็นต้น

กำหนดการเผยแพร่

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์เริ่มจัดทำและตีพิมพ์วารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2566 โดยกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1	มกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2	พฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3	กันยายน – ธันวาคม

การพิจารณาและการคัดเลือกบทความ

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์กำหนดเงื่อนไขการพิจารณาและการคัดเลือกบทความ ดังนี้

1. กองบรรณาธิการพิจารณาบทความและแสดงความเห็น “เห็นชอบ” ในเบื้องต้นเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหา รูปแบบการเขียนบทความ และการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการไม่เกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ ก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Reviewer) พิจารณาบทความ กรณีที่ผลการพิจารณาไม่ผ่าน กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการเผยแพร่บทความนั้น ๆ

2. การพิจารณาบทความเป็นรูปแบบ Double blind peer review โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อหรือ ข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อของผู้พิจารณาบทความจำนวน 3 ท่าน
3. บทความจะต้องไม่เคยถูกเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อลงวารสารอื่น
4. กรณีที่ผลการพิจารณาให้มีการแก้ไข/ปรับปรุงบทความ ผู้นิพนธ์ต้องทำการแก้ไขจนกระทั่งถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลา หากไม่สามารถแก้ไข/ปรับปรุงได้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการรับเผยแพร่บทความนั้น ๆ
5. กรณีที่บทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ผู้เขียนสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปพัฒนาบทความเพื่อเสนอต่อวารสารอื่น ๆ ได้
6. กรณีที่ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นขัดแย้งกัน กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการเผยแพร่บทความนั้น ๆ
7. กรณีที่บทความมีความโดดเด่น สอดคล้องกับประเด็นทางวิชาการหรือสถานการณ์ปัจจุบัน กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาเพื่อเผยแพร่เป็นกรณีพิเศษ
8. ผู้นิพนธ์เป็นผู้รับผิดชอบทางกฎหมายโดยตรงต่อข้อมูล เนื้อหา ภาพประกอบ และการอ้างอิง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ไม่ร่วมรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น และดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที หากบทความถูกเผยแพร่ทางออนไลน์แล้วพบข้อผิดพลาด ให้ดำเนินการทักท้วงมายังวารสารเพื่อดำเนินการปรับปรุง/แก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
9. การเผยแพร่ในวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำข้อมูลบางส่วนไปเผยแพร่ต่อหรือกระทำการใด ๆ จะต้องทำการอ้างอิงตามหลักสากล หรือในกรณีใช้ข้อมูลทั้งหมด จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวารสารมนุษยสังคมศาสตร์
10. หากบทความได้รับการเผยแพร่ ผู้นิพนธ์จะได้รับค่าตอบแทนจำนวน 1,000 บาทต่อ 1 บทความ

การเตรียมต้นฉบับบทความ

ต้นฉบับบทความต้องจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนด ดังนี้

1. ส่วนประกอบของบทความ

1.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- ชื่อบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ภาษาไทย ขนาด 18 หน้า / ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 หน้า)
- ชื่อ-นามสกุลของผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์
- หน่วยงาน/สังกัด ของผู้นิพนธ์และผู้ร่วมนิพนธ์
- บทคัดย่อ มีความยาว 250 – 300 คำ ต้องมีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ผ่านการ proofreading จากผู้เชี่ยวชาญ) บทคัดย่อประกอบด้วย ชื่อเรื่องและที่มาของเนื้อหาในบทความ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย วิธีการวิจัย ผลวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ จัดเรียงตามตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมาย (.)
- บทนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ โจทย์/ปัญหาวิจัย (ถ้ามี) การทบทวนวรรณกรรม (แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่ผ่านมา)
- วัตถุประสงค์การวิจัย ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความ
- วิธีการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล
- ผลการวิจัย นำเสนอข้อมูลสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ โดยการเขียนบรรยายประกอบรูปภาพ แผนผัง ตาราง ตามความเหมาะสมพร้อมคำอธิบายโดยสังเขป

- การอภิปรายผล สรุปผลวิจัยสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลวิจัยให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปสู่งานวิจัยในอนาคตหรือการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

- ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ในการประยุกต์ผลวิจัยเสนอแนะแนวทางการวิจัยที่ควรทำต่อไป

- การอ้างอิง ประกอบด้วย การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) และบรรณานุกรม (References) ในรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของการอ้างอิงทั้งหมด บรรณานุกรมแบ่งเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยจัดเรียงตามตัวอักษร

1.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย

- ชื่อบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ภาษาไทย ขนาด 18 หน้า / ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 หน้า)

- ชื่อ-นามสกุลของผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์

- Email ของผู้นิพนธ์และผู้ร่วมนิพนธ์

- หน่วยงาน/สังกัด ของผู้นิพนธ์และผู้ร่วมนิพนธ์

- บทคัดย่อ มีความยาว 250 – 300 คำ ต้องมีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ผ่านการ proofreading จากผู้เชี่ยวชาญ) บทคัดย่อประกอบด้วย ความเป็นมาของบทความ ผลการศึกษา และสรุปความของผู้เขียนในเชิงวิชาการ และคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ จัดเรียงตามตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

- บทนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ จุดมุ่งหมายของการเขียนบทความ การศึกษาหรืองานวิจัยที่ผ่านมา และความน่าสนใจของบทความวิชาการ

- เนื้อหา นำไปสู่การก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้นิพนธ์ต้องดำเนินงานเขียนให้ครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา โดยการเขียนบรรยายประกอบรูปภาพ แผนผัง ตาราง ตามความเหมาะสม พร้อมคำอธิบายโดยสังเขป

- สรุป สรุปผลการศึกษาสำคัญที่ค้นพบจากการเขียนบทความครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลการศึกษาให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยของผู้อื่นมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

- การอ้างอิง ประกอบด้วย การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) และบรรณานุกรม (References) ในรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของการอ้างอิงทั้งหมด บรรณานุกรมแบ่งเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยจัดเรียงตามตัวอักษร

2. รูปแบบการพิมพ์

- ในกรณีบทความภาษาไทยใช้ชุดแบบอักษรชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาด 14 ปกติ (หัวข้อขนาด 16 หน้า)

- ในกรณีบทความภาษาอังกฤษใช้ชุดแบบอักษรชนิด Times New Roman ขนาด 10 ปกติ (หัวข้อขนาด 12 หน้า)

- กระดาษขนาด A4 และกำหนดการตั้งหน้า บน 3.25 ซม. ล่าง 2.75 ซม. ซ้าย 3 ซม. และขวา 3.25 ซม.

- ระยะห่างระหว่างบรรทัด ภาษาไทยกำหนด Single line ภาษาอังกฤษกำหนด 1.5 lines

- ความยาวของบทความไม่เกิน 10 หน้า รวมรูปภาพ แพนผัง ตาราง และบรรณานุกรม
- ถ้ามีรูปภาพประกอบ ใช้ภาพที่มีความละเอียด 300 dpi ระบุคำว่า “ภาพที่.....” จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ภาพ พร้อมระบุลำดับภาพและคำอธิบายภาพโดยสังเขป บรรทัดถัดมาระบุ “ที่มา.....” (ในกรณีรูปภาพเป็นของผู้นิพนธ์ ระบุชื่อ-นามสกุลของผู้นิพนธ์)
- ถ้ามีตารางประกอบ ข้อความในตารางสามารถใช้ขนาดอักษร 12 – 14 ปกติ ระบุคำว่า “ตารางที่....” ด้านบนของตารางและจัดข้อความชิดซ้ายของตาราง พร้อมระบุลำดับตารางและคำอธิบายตารางโดยสังเขป และที่มาของตาราง (ในกรณีตารางเป็นของผู้นิพนธ์ ไม่ต้องระบุอ้างอิง)

แบบฟอร์มการเขียนบทความวิจัย

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ใช้ตัวอักษรเข้ม ขนาด 18)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ใช้ตัวอักษรเข้มพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16)

ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)
ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

E Mail :

บทคัดย่อ

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

บทคัดย่อต้องเขียนด้วยภาษาไทยขนาด 14 ตัวปกติ มีเนื้อหาสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิจัยที่ผู้พิมพ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ วัตถุประสงค์ ผลวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ

คำสำคัญ : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

ABSTRACT

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

ABSTRACT ต้องเขียนด้วยภาษาอังกฤษขนาด 14 ตัวปกติ มีเนื้อหาสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิจัยที่ผู้พิมพ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ วัตถุประสงค์ ผลวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ เนื้อหาจะต้องเขียนและตรวจสอบให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

Keywords : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

ที่มาและความสำคัญ (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย (ถ้ามี) (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

การทบทวนวรรณกรรม (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

วัตถุประสงค์การวิจัย (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

วิธีการวิจัย (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

ผลการวิจัย (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
อธิบายผลการทดลองต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์
การเสนอผลการวิจัย ควรเสนอตามลำดับของวัตถุประสงค์ และ/หรือสมมติฐาน ต้องเน้นไปในทางก่อให้เกิดองค์
ความรู้ใหม่ โดยผู้นิพนธ์ต้องดำเนินงานเขียนให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษา ทั้งนี้ไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ
รวมบทคัดย่อ และบรรณานุกรมด้วย ใช้ขนาดอักษรปกติ 14
ทั้งนี้หากมีรูปภาพ และตารางประกอบ ให้จัดทำดังนี้

ภาพที่ 1
ที่มา
(ทั้งรูปภาพ และตัวอักษร ให้จัดกึ่งกลาง)

ตารางที่ 1

ที่	ลำดับ	รายการ	หมายเหตุ

การอภิปรายผล (จัดชิดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

สรุปผลวิจัยสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลวิจัยให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปสู่งานวิจัยในอนาคตหรือการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

ข้อเสนอแนะ (จัดชิดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ในการประยุกต์ผลวิจัย เสนอแนะแนวทางการวิจัยที่ควรทำต่อไป ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

บรรณานุกรม

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)

REFERENCES

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)

แบบฟอร์มการเขียนบทความวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ใช้ตัวอักษรเข้ม ขนาด 18)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ใช้ตัวอักษรเข้มพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16)

ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)
ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

E Mail :

บทคัดย่อ

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

บทคัดย่อต้องเขียนด้วยภาษาไทยขนาด 14 ตัวไม่เข้มปกติ มีเนื้อหาเพื่อสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิชาการที่ผู้นิพนธ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ ผลการศึกษา และสรุปความของผู้เขียนในเชิงวิชาการ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ

คำสำคัญ : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

ABSTRACT

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

ABSTRACT ต้องเขียนด้วยภาษาอังกฤษขนาด 14 ตัวไม่เข้มปกติ มีเนื้อหาเพื่อสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิชาการที่ผู้นิพนธ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ ผลการศึกษา และสรุปความของผู้เขียนในเชิงวิชาการ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ โดยเนื้อหาจะต้องเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ (ผ่านการ proofreading จากผู้เชี่ยวชาญ)

Keywords : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

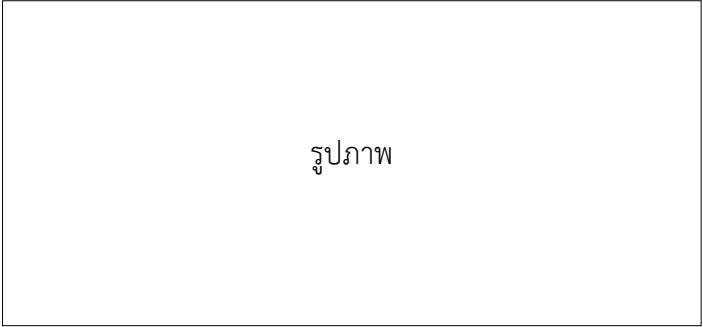
บทนำ (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

ภายในเนื้อหาของบทนำจะต้องเขียนที่มาและความสำคัญ จุดมุ่งหมายของการเขียนบทความ การศึกษาหรืองานวิจัยที่ผ่านมา และความน่าสนใจของบทความวิชาการ ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

เนื้อหา (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

เนื้อหาของบทความ นำไปสู่การก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้นิพนธ์ต้องดำเนินงานเขียนให้ครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา ทั้งนี้ไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ รวมบทคัดย่อ และบรรณานุกรมด้วย ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

ทั้งนี้หากมีรูปภาพ และตารางประกอบ ให้จัดทำดังนี้

รูปภาพ

ภาพที่ 1

ที่มา

(ทั้งรูปภาพ และตัวอักษร ให้จัดกึ่งกลาง)

ตารางที่ 1

ที่	ลำดับ	รายการ	หมายเหตุ

สรุป (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่ค้นพบจากการเขียนบทความครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลการศึกษาให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยของผู้อื่นมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

บรรณานุกรม

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)

REFERENCES

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)